

309380 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 5. } చెన్న పట్టణము 1918 సం॥ జూన్ నెల 27 వ తేది గురువారము } No. 74
సంపుటము. ౫ } శాశ్వతము నామ సంవత్సర శ్వేతమాస బహుళ తృతీయ 3. } సంచిక ౭౪

మానరుకులన్నియు మంచిరకపు సరుకులు ధరలు చాల తగ్గించబడినవి! (456) అభి చాక!!

ఉష్ట ప్రదేశములందు చల్లనిగాలి నిచ్చు శాశ్వతపు విసకరకంబు మంచిదేనైన గలదా? ఈవిసకరకంబు చాలపొందికమైనది. ప్రతివోటునకు వెంట గొంపోగును. కోటిశ్చేయలకు వడివారునకు గూడ చాల సదుపాయము. వైకి నాస్త్రముగ విద్యుచ్ఛక్తి విసకరకంబుననే యుండును. దీనికి మూడంబులుండును. దీని త్రివ్యుటన వేరొకటి అంతర్భుజియగును. దీనిని ఎక్కిరియవలెను గల శ్చేత్యమునకును— ఎక్కిరియ వలె 1-కి 10రూపాయలు వ్యయమగును. ఈ విసకరక కట్టిభర్త అకనములేదు. ఈ విసకరకంబునకు మంచి మొదలగు ఉపద్రవము లేనియు లేవు. చాల మురడియగును 4, 5 గురకు సరిపోవు చల్లని గాలి నిచ్చును. వ్యాపారము చేయు వారికి, లాభపరునకు, వర్తకులకు, జరిపించారులకు సంచారముచేయువారికి ఉపయోగములకు, మేధాశక్తి నుపయోగించు వారికి ఉపయోగి చాలయోగ్యమగుకరకముగ ఉండును. మనము సోదా, లెమినెడు మొదలగువానికి భర్తకెట్టివంత సామ్యు అవ సరము లేదు. 5-10-0 లకు శాశ్వతముగ నుండు ఒక విసకరక వచ్చును. నానాటికి విసకరకంబును భర్త అయిపోవు చున్నది తక్షణము ఆభాగంబు పొందకుండ ఆర్థములకు పంపి బ్రాధితులు. మూడువిసకరకంబులకు ముంగ ౪౪ గు. 14. 4 వ ముంతు సామ్యు కట్టవలయును.

(1168) ఉత్తర ప్రదేశ్ తరము లన్నిటిని ఆంగ్లమున వ్రాయవలయును.
Calcutta Stores & Agency, Beadon Square, Calcutta

అన్ని మన్యజ్వరములకును యిసనాఫలిమందు
రామచాణమువలె అమోఘముగ పనిచేయును.
Esanofele (Anti Malarial)

ఇసనాఫలిమందును సేవించి, మన్యజ్వరముచే పీడింపబడుకుండగ
మీ శరీరములను కాపాడుకొనుడు.

ఈ మందు బహు నమ్మకమైనది. మన్యజ్వరమునకు దివ్యైకధము:— ప్రపంచమందంతటను మన్యపు జ్వరములందు పెక్కువంక జ్వరప్రదముగ ఉచితమైనది. గొప్ప వైద్యులందరూ ఈ మందును గూర్చి మంచి అభిప్రాయముల నిచ్చి యున్నారు. ఎంత విషమస్థితియైనను, తగ్గించి నిల్వవ్యాధిచే పీడింపబడు వారలకు ఈ మందు అమోఘముగ పనిచేయును. మరల జ్వర మెన్నటికిని రాదు. ఒకమాట ప్రత్యక్షమైతే జ్వరము విశ్వమగును. ఏమియు అపాయము లేదు. పసిపిల్లలకు ప్రాచుర్య ఇసనాఫలిని వాడవలయును. ప్రతి రసవాదికర్తగ దొరకును.

పోల్ యెంటలు:— (ఇండియా, బర్మా, సింహళములకు) బి.జి.గారియోకంపెని, బొంబాయి.
చెన్న రాజధానియందు పోల్ ఏజెంటు:— డబ్ల్యు. ఈ. స్లిత్తు అందుకో, మదరాసు.
దగామందులను జూచి మోసపోకును.

అమృతంబినము

అన్ని నొప్పలకు పరమామృతము.

చక్కని టబ్బీలో సహా పీసా 1-కి వెల 0.8-0.

తలనొప్పల మాన్పును,
పొన్నపు నొప్పల కావ
దోలును. వాయువు
హస్తానొప్పలను,
మనాపనగలిగి యుండును.
ప్రతియింట సుందరమైనది.

వనమూలికలచే సొంతపాడేతమందు

తయారుచేయబడు మంచిమందు.

విదేశములలో కూడ దీనిని వాడుచున్నారు

అమృతంబినము డిపో బొంబాయి, మదరాసు.

1 ఆంధ్ర సంరక్షణ:— ఒకసంచిక (అనేకనూతన

విషయములగు) తెలుగుగ్రంథముచక్కనివ్యాసములు.) 0.1-0

2 వర్ణావశ్యకత:— (వర్ణావశ్యకత త్రిమును గరతలా

మలకముగా బోధించును. చాలిద్వైకములకు మందు. మతాభి

మానులకు విందు.) (1218) 0.8-0

3 జన్మాంతరము:— (పూర్వోత్తరజన్మలకు సాధిం

చును. మరణభీతిని బాధించును.) 0.8-0

సోప్టుమయము వేలు:— ఇట్లు వ్రాయుచు:—

కాకినాడ } గోవిందరాజు మారిత్యేంద్రరావు.

గోవాళి జిల్లా }

Wanted for the Edward High School, Ponur
a science L. T., on Rs. 80—5—100 (annual.)
Applications should reach the President with
particulars before 30th June.

Tumu Narasimha Rao Pantulu,

PRESIDENT

1220

17—5—18

సర్వవృద్ధి విషసంజీవిని.

(రిజిస్టర్డ్ డ్రగ్స్ మార్కు)

586

ద్రుభిముతో వచ్చువారు సంపూర్ణముతో పొందుదురు.
గుణములేదని రుజువుచేయువారలకు రూ. 100 ఇవ్వం.

ఇది ప్రతి కంటుంబునకు సుంద
వలసిన యావృద్ధిమందు. ఆంగ్ల,
యూనాని, డేకాయైద్యులచే పొగ
డగొంచబడియున్నది. ఎన్నిదినము
జూచినను మందు గుణమునూడదు,
కేయన మూత్రమే కాక ఎలక,
బుక్క, పాము, జడ్డి మొదలగు
విషజంతువుల కాటులకు సువయో
గించును. వెలపాకెట్ 1-కి 0.8-0
పోస్తేజ 0.8-0. 1 దజ్జా పాకెట్టు
వెల రూ. 5-0-0. పోస్తేజ వేలు.

పిశాచి 2 ప్యాకెట్టు లెప్పించుకొనువారికి పోస్తేజ ఇవ్వం.

శిర్షవలకు 100 కి 25 రూపాయలు కమిషన్ నియ్యబడును.

చిరునామా:— ధనలక్ష్మీ కంపెని,

1, తంబుకెట్టిపేట, పాకారుపేట పోస్టు, మదరాసు.

బ్రిటిష్ అండ్ రైజింగ్ డిపార్టు

20 డిగ్రీ

చెన్న పట్టణములోనుండు బెస్టుఅండు కంపెని
వారివద్ద ఇప్పుడు కొనవచ్చును.

రతి 1 కి ధర రూపాయలు రెండు. ఛాయ
వేయువారికి యివ్వబడును.

కావలసినవారు చెన్న పట్టణం కల్చర్ ఆఫీ
సులోవుండు ఛాయా కిమిటీవారివద్దనుండి తామే
ఛాయ వేయువారను నాస్త్రవమును తెలియబటచి
వార్లవద్దనుంచి అందుకు ఒక స్పెషిఫికేటును తీసు
కొని రావలయును.

బయటపూర్లో నుండు చామపనివారు, తమయొ
క్క జిల్లాకల్చర్ ద్వారా పుచ్చుకొనవలయును.

బెస్టుఅండుకంపెని లిమిటెడు

1226 మద్రాసు.

అమృతవలి

1154

మనోరంజకమైన నవల.

విజ్ఞానచక్రికా గ్రంథమండలియందు అంగారుపకక
ములను బొందిన కంచనవల్లి కనకమ్మ విరచితము.

దీని వెల 1-4-0.

గ్రంథకైలి వనోహరము. కథ రచనంతము.
భావములు గంభీరములు. చదివి ఆనందింతులకు తగినది.

చిరునామా:— ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

7, తంబుకెట్టిపేట, జి. టి. మదరాసు.

3-వ ఆంధ్ర సారస్వత సభ

23-వ తేది విశాఖపట్టణములో సమావేశమగుట

[మా ప్రత్యేక ప్రతినిధివద్దనుండి]

ఆహ్వాన సభాధ్యక్ష కోపన్యాసము.

సభ్యాసంఘాధ్యక్షులగు ప్రభుల లక్ష్మీనరసింహము పంతులు, బి. ఏ. బి. ఎల్., గారి స్వాగతంపాఠమున యాక్రంది భాగములు ముదిరితములు :-

వాల్మీకి వనాద్రి మొదటికి, పిదపగూడ బుడియం కెము లేనివారలకు గత్యుపద్యమని చెప్పవచ్చును. యు ధు లనగా (దికాలవేడులుగదా!) కవిలోజ్ఞుడు గావలయునం దురు. కవిత్వమును కవులకే తెలియవలె! కవిత్వమును గడువికాలమైనది. భూభోగిరములు నిండియుండును. ప్ర కృతి లీల మగు నంతఃకోభిని గవి కనులు గాంచుచుండును. కల్పవృక్షమునది నీనాభమాధురీ స్వరములను, బ్రహ్మాండక టాహములు గృష్టికర్తను గీర్తించు దిక్కుగానామృతమును గవి వినులు వినుచుండును. శబ్దబ్రహ్మను కవివనోపీధి నోంకార గానము నేయుచుండును. అక్షిగోచరముగాని యద్భుత వైచి త్త్యములను బ్రకృతి కవికంఠికి గండెలాచలకముగ బ్రదర్శిం చుచుండును. “కవిగానిచో రవి గాన శేష్యనే” యను నా ర్యోక్తి నిక్కముగదా! వాల్మీకివహ్ని రావచరితము నీరిధ మునఁ దిలకించి యాదికావ్యము రచించెను. చాతుర్యముచేత వర్ణించువాడు కవి. వస్తువునకు కర్మచులకు వన్నె వెల్లువాయు కవి. సన్నియవర్ణమునకు దిక్కున వర్ణములుగానె నను పుక్కి టిత్తురాణమందలి గూఢార్థ మిదియే.

ఆంధ్రసారస్వత మేనాఁడిలఁ బాడుకొనినదో తెలియ రాదు. భారతీయచరిత్ర దనకు నారాయణశాస్త్రి సాహిత్య మును నేనినట్లు చెప్పియుండుటవలన దానిని వాగదానమునకు స్పృహించెనన విలులేదు. ఏది యెట్లున్న సాంఘిక మనముల నానందపాల్సిధి నోలలాడించి యాంధ్రుల నూతన సంరంభ విజృంభణముల కెల్ల నాలవాలమై, యాంధ్రుల యభివృద్ధులఁ దీర్చు బారికాశమై యాంధ్రభావ విలసిల్లుచున్నది. వివిధరా జ్యములందు వేర్వేరువిధముల కనతిగాంచిన యాంధ్రుల వింత విధమున నాకర్షించి సామ్రాజ్యవ్యూహమెంచుచు నైకమత్యముఁ గూర్చుచున్నది యాంధ్రభావయే. ఆంధ్రోద్యమమునకుఁ బట్టు కొమ్మ యాంధ్రభావయే. తేనెసానల పగిది వీనులందుగా నెనలేని తీపులినునది మనకిల్లి బాసయే. కావుననే దేశభావ లంఘన దెనుగు తెన్నులని వాసిగాంచినది.

ఆంధ్రసారస్వతి నైకమ మేరితి గడచెనో తెలియరాదు న్నది. కాని మన మెరింగినవాడునుండియు వివిధాలంకార విభాషిణియై కళరసంబులువాట నంచితపదవి న్యాసక్రమమున గావ్యవిధి జయించుచున్నది. కృష్ణదేవరాయలకాలమున మిన్న ముట్టి పిదపఁ కొంచెము గానిఁజెంది వర్తమానమున విమాత్యు తిన్న లేజమున వెలుగుచున్నది. తొడవులయందలి ప్రియ మంత గాఁ గానరాదు. స్నిగ్ధంభీరభావగృహములై కలకులు జ్ఞా సోపకేశ మొనరించుచున్నవి. నవయుగప్రభావశక్తి దిద్దిత లంతరితమున కెగ్రావాక నిద్రమేల్కొంచి కనులువిచ్చి “తెండు తెండు కార్యక్రమమునకుఁ గడంగుడు త్వరపడు”దని యాద్యో ధించుచున్నది. విభావయందైన వాఙ్మయమును బ్రజల సాంఘికజీవనము సోగ్యనగ్నికాసమునకుఁ బరస్పరము దోడ్పడు చుండును. సారస్వతమున సాంఘికజీవనము కేవల ప్రతిఫలిం చుచు దీప్తివంతముగాఁ జేయును. వాఙ్మయము సాంఘికజీవ నమును పురుషధర్మ నేయించుండును. భావలకును వాఙ్మయము నకును నైకవాద్యవర్ణము నడచుచుండును. విమర్శించినచో భా వలయం దివరజావము గాంచునను.

ఆంధ్రభాషాచారిత్ర మింకను వ్రాయఁబడవలయును. అది వ్రావడకుండుటలలోఁ జేసినదిమాత్రము నిర్ధారణము గావించఁబడినది. వ్రావడభావలకు సామాన్యవాక్యకరణమును కాల్వైత్ దొరవారు వ్రాసిరి. చాలఁగాలము గడచినది. పున ర్ముద్రణము జరిగినది. ఇట్టిపనిని చేయుట పండితులు పూను దురుగాక! క్రిత్తికేసులగు శేషగిరిశాస్త్రిలుగా రాంధ్రమున కభినవకల్పశాస్త్రమును సూర్ప యత్నించిరి. కాని యాంధ్ర మ అవనునందే నివృన్నమయ్యెను సొక తెలఁపు మతి నాటిందు కొని పాటుపడియుండెరి. అదియు నసంపూర్ణ మై యుండెను. మన దేశమున మహారాజుక్రి రావుసాహేబు గిడుగు రామ మాస్తిపంతులుగా నీ విషయమున గృహి న్నవచ్చునారు.

కాని వారి యత్నములను మన వనోధములు నింతఃజను ఫలి యింకఁబాలకున్నవి. వివిధదేశభాషాపరిశ్రమమును నవ్యభా షాపరిచయమును గలిగింపగాని యట్టి వహాకార్యమునకుఁ గడం గుట దుష్టరము. భాషాచారిమును వ్రాయుచో భాష యే కాలమున నేరూపున వ్యాపి గాంచియుండెనో నెలఁపందగి యుండును. వర్తమానమున భాషాస్వరూపము మాత్ర గ్రాంథిక గ్రావ్యవాదుల వాదమునకు బలము నెచ్చుచున్నది. ఆర్యకృత హరిద్రంబగు భాష గ్రావ్యాంబు గదా! దీని నాద్యలు ధిం పఱచి గ్రహియించుదుగాక!

భాషాచారిమునకుఁ దోడు వాఙ్మయచారిత్రమునూడ వ్రాయఁదగియున్నది. సంస్కృతమునఁగూడఁ బ్రాచీనగ్రంథ మేదియు నిట్టిది గానరాదు. ఆంగ్లమునను పాశ్చాత్యభాషలను దేశభాషనుగూర్చి కొన్నిగ్రంథములు వ్రాయఁబడియున్నవి. స్వ దేశీయలగుపండితు లిట్టియద్యమములకై యత్నించుచున్నవచ్చు చున్నారము. భాషాపరిజ్ఞానముతోఁ కన్యభాషాభ్యాస మవసర మైయున్నది. ఆంధ్రసారస్వతులు గొందఱు దేశభాషల నభ్యసించి యాయాభాషలనుండి భాషాంతరీకరణములు మొదలగునవి చే యుచు వాఙ్మయవృద్ధి గావించుచున్నార. శబ్దశాస్త్రవిజ్ఞానము నకుఁ దగినకృషి యంతగా నలుపఁబడుచున్నట్లు కానరాదు. అన్యభాషాభ్యాసమునను, ముఖ్యముగ దక్షిణదేశమండఁ బ్ర చారముగలయట్టియు మనభాషతో సంబంధించి యున్నట్టి యు భాషల పరిచయము గలుగఁజేసికొనినచో వైకార్యము లు సుసాధము లగును. విమర్శకల్పానము వృద్ధిఁ జెందినంగాని చారిత్రచరణము వలనపడదు.

ఆంధ్రీవాఙ్మయమున నవలలు నాటకములు చిన్నికథలు చిత్రవర్ణనములేకాక, కావ్యములు, కళలు, చరిత్రలు, మహా పురుషుఁ చరిత్రములు, వాణిజ్య పారిశ్రామిక విషయములను గూర్చిన గ్రంథము లెన్నియో యింకను వెడలఁదగియున్నవి. వచనకావ్యరచనయే కొలదికాలముక్రిందట నారంభమై నూతన క్రిత్తి గలిగి వెంపుఁజెందుచున్నది. ఆంధ్రీసారస్వతము సర్వం కమముగ నాంధ్రలోకజీవనము నంటుచుఁ బరిత్రజీవనమునకు ను నాంధ్రకృత్తికాసమునకును దోడ్పడునట్లు పరాత్పరఁ డనుగ్రహించును గాక!

మాతృభాషయందు విద్యగలపుట జ్ఞానోదయమునకు ముఖ్యకార్యక నని యెల్లరును గ్రహించిన విషయమై యు న్నది. అన్యభాషాగ్రహణముననే బాలర గ్రహణధారణ కేత్రము వినియోగపడినదో విద్య నిస్సారమయి విజ్ఞానవికర్త న సాధనము. గానరదనియును, దత్తాత్రయముననే భారతీయుల కు స్వతంత్రవిద్యాభ్యాస క్రి చాలదనియు ననుకరణపద్ధతి మాత్ర వలవడుచున్న సనియును చెప్పలు నడుపుచుండురు. ఇట్టి కొం తమాతృభాషామయమున ను త్రవవిద్యాభ్యాస మబ్బకుండునతి వఱకు నుండును. జాతీయవిద్యయం దభిమానము నిక్కమగు చుండు! నీకాలమున నిట్టి జోషములు దప్పక సవరింపఁబడును గాక!

ఆంధ్రసారస్వతము, నెక్కువిధముల నూతనమార్గములఁ బ్రసరించుచో వాసిగాంచుచున్నది యని మన మెరింగియున్నా రము. వైదికాధికు లీవిషయమున నగ్రస్థానమునందు నిలిచి భా షాగౌరవమును నుగ్రతీర్థముగా నెలకొల్పదురని నమ్ముచు న్నారము. ఆంధ్రభాష యం దు త్రవనిశుంతువు లేనిలోపము మొండుగాఁ గానవచ్చుచున్నది. ఈలోపము కొలదికాలమున దీటునని నమ్మితిమి. కాని మన యభిప్ర మింకను సిద్ధించు కాలము సమాపించినట్లు కానరాదు. కాల మతిత్యక్తిగతి నడు చుచున్నది. మనము వెనుకఁబడరాదు. ఆంధ్రుల లేజము వెంపుఁజెందఁ గోరితిమేని యాంధ్రసారస్వతమును బెంపుఁ జెందఁ జేయవలయును.

అధ్యక్ష కోపన్యాసము.

సభాధ్యక్షులగు యనమంధ్ర నారాయణమూర్తి బి. ఏ. గారి యపవాదమున నీక్రింది భాగములు ముదిరితములు :-

ఆంధ్రవాఙ్మయాభివృద్ధి నభిలషించి యీసభ నెలకొ ల్పబడినది. ఇట్టిసభ యుండవలె ననియు సంవత్సరమున కొక మార్తనను సమావేశమయి యాంధ్రసారస్వతాభిలాషుల తత్వే మమునకు గలుగు చున్న వృద్ధిత్వముల విమర్శించి యితర

సారస్వతములకు వెనుకదీయకుండునట్లు భావము, నాభ్యయ మును సంస్కరింపవలె ననియు మనదేశీయ సహోదరుల యా లోచనయే మిక్కిలి శ్లాఘనీయమును భావిఫలమునకు సహ కా రియునై యున్నది. కాలక్రమమున లోకమెల్లను నాగరకక యందు ముందరకు వచ్చుచున్నది. ప్రతి దేశమునకును దేశాభి మానము హెచ్చుచున్నది. దేశవిద్యలయం దాదరము మొండ గుచున్నది. దేశాభిమానము స్వాభిమానమువలెనే సహజమును శ్లాఘాపాత్రముగూడ స్వాభిమానములేక స్వాధీనస్వమాణ ముపేక్షించి జనుడు శ్రేయములకు దూకుడై యెట్లు హాస్యా స్పదు డగునో దేశాభిమానములేక దేశజీవమును నుపేక్షించి దేశాభిప్ర సాధునకును. ఇట్టిభావము పాశ్చాత్యులయందు పరి పూర్ణదేశముండున్నది. మనదేశమందు మొదటినుండి లోగడ న శించి, యిటీవల పునఃజీవన చుగుచున్నది. సారస్వతాభిమానము దేశాభిమానమునకు ముఖ్యాంగము. ఇది సర్వోచ్చగానున్న పుడే విష్ణువర్ధన, కృష్ణరాయాది ప్రేతులై నన్నయ, పెద్దవాది మ హాకవులు మహాకావ్యముల రచించి యున్నారు. తిరితరముల కొలదిని లోకులకు నీతిబోధకమై శ్రేయోదాహరణచుయిన సా రస్వత ముదయించినది. భాష సంస్కరింపబడినది. కాని య ప్పుటికిని నితరాన పేక్షముగ కవులు కవితనుమాత్ర మాత్రయిం చి స్వతంత్రముగ జీవయాత్ర చేయగలవారు కాలెరి. మనదేశ మందు గీర్వాణభాష మహాన్నతదజయం దున్న పుష్పగు గూడ కవులు ప్రాయశః రాజహాసితే గాని ప్రజాహాసితలై యుండ లేదు. కాని యాలోపము కవులదికాదు. ప్రజలు సారస్వతమం దభిరుచిగలిగియుండిరేని కవులకు స్వతంత్రకృత్తిగలిగి గ్రంథరచన మప్రయత్ని యుగను నిర్విప్రముగను రసవంతముగను సర్వజనాను రంజకముగను బయలుదేరును. లేకున్న నస్వతంత్రమై లక్ష్మీ కధినమై దానిదయ నపేక్షించి దాని యభిరుచికి వ్యభిచరించి ప్రజల కుపవరింపక అంత సార్థకము గానేరదు. పాశ్చాత్య దేశములందు పదునేడవ శతాబ్దమునకును కవితరాజాధీనమై యుండి క్రమముగా బ్రజల విద్యాభివృద్ధి బలముగా జేసికొని స్వదేశీయాశయమై స్వతంత్రమై ప్రజాజీవమునకు ముఖ్యా ధారమై వర్ధిల్లుచున్నది. మన దేశమందు స్వదేశీయములు మొత్త ముమీద నిలిచియును. సాక్షులైన నారందఱును విదేశవిద్యా భిమానులు, పరిపాలకులువిదేశీయులు. విద్యాలయములు విదేశ విద్యావ్యాపకములు. కాబట్టి జీవ్యమంగే నుభాషితమృతకట్టు మనవిద్యలు మనకే కొరమాలియున్నవి. కవులు కవులకొరకై వ్రాయుచున్నారు. పండితులు పండితులకొరకై పుంగించు చున్నారు. స్వదేశవిద్యలు జీవనోపాయములు గావచ్చువి. ప్రజలకు కవితయు, కవికి ధనగౌరవములును దూరమైనవి. రాజునకు దేశహితము నెఱిగించు ముఖ్యమార్గము ముండ్లు బల నిపోయినది. అస్వతంత్రత కొడబడుదమన్నను రాజవలయు నను కవులకు గగనపుష్పమైనది. మొన్నటివఱకును మనయూని వర్సిటివారు దేశవిద్యావిధియందు దేశభాషలకించుక యెడ మిచ్చి పూర్వరాజులులేని కొంతయు కొంత తీర్చినారు. నేకు దేశభాషాపరిశ్రమ మితరవిద్యావ్యాపకముల కభ్యంతర మగునని వాని నైచ్చికముజేసి గ్రంథకర్తలకు సోముచున్న హితపాలుగూడ నెగజేసివేసినారు. ఇక నెవ్వరికోసము దేశ విద్యల నభ్యసించుట? ఎవ్వరికోసము గ్రంథములు వ్రాయుట? విశ్వవిద్యాలయమునకు దేశవిద్యలు తరతుమాలిన ధగ్మములై తోచినవి. ముఖ్యభాషలు వాచిత్యములైపోయినవి. కావ్య ములు పరభాషామూలముగా నుపదేశింపబడుచున్నవి. గవ్య భాషమైన కావ్యభాషము మార్గాయాసముచే దుస్సాగ్యమగు చున్నది. పరభాషలు పరభాషలే. అస్వాధీయగు పరభా వను స్వాధీనముగా జేసికొనుటతో స్వాధీనయగు స్వభాష యసాధ్యయగుచున్నది. దేశమందు వ్యవస్థితి బొత్తుగా ఆదు గంటినది. విద్య జీవనాధారపరిమితమై తేలింది. సవ్యాక యల యకస్థ యిటుండగా, సర్వజనసామాన్యమునకు విద్య కేవలము శతవిషాణ మైయున్నది. స్వభాషలో సులభసాగ్యము లగు గ్రంథములేవు. పురాణము లగీర్వాణభూయస్యములు ప్రబంధము లినుపగుగిట్లు. పూర్వకవిచరితములైన నాటక సారస్వతము లేనేలేదు. ఇప్పటికపులు వ్రాసిన నాటకములు కథలును గూడ పేలనములు. బాలభోషణగూడ విదేశభావ ప్రితిపాదకములును విదేశభాషాపరిజ్ఞానసాధ్యములును. రాజ విద్య లగత్యములుగాక, రాజభాష లాయూలగ్రముగా నభ్య సింప నవకాశములేని శ్రీలలిద్య వృథా కాలయాపన మైనది. బాలర! యావ న్యేధాశక్తియును హాగ మూటకట్టుటలై పర భాషాసంప్రదాయసంక్రహణమందు వినియోగ మగుచున్నది. అన్నివిధముల సాంధ్రదేశమందు బుట్టియాంధ్రభాష స్వభాష యగుట కాపవశ మైట్లు గన్నట్లుచున్నది. ఇట్లుండ ధనికు లందును, బుద్ధిమంతులందును ఆంగ్లేయభాష విశ్వభాష యై

జాతీయ లావణ్యమును గానవి. రాజకీయమునాటికి ముందు బహుశాభిమానము కొందరు ఇంగ్లీషు విశ్వభావ కాగూడదనియును కష్టాన జాతీయములలో ముఖ్యమైన హిందీ భావ విశ్వభావ మైనచో ప్రజల కందరమును స్వభావభేద ములవలన గలిగిన యభిప్రాయ భేదములు నశించి యొకమత్యము హిందీ జాతీయ హేతు వగునని హిందీభావ యాయా జాతీ భావముల ముఖగా పిల్లలకు తెప్పించవలెనని సమాప్రముఖుల ఘోషించుచున్నారు. ఈ యభిప్రాయ ములవలన కేవలముగానే యున్నది. కాని యాచరించుటకు ఉన్నాధ మును సాధ్యమైనచో జాతీయముల కన్ని హేతువును సారకాల లలో జాతీయముల సేవదమంట్లమేని గ్రంథసాక్షి లేదు. గ్రంథములు వ్రాయవారు లేరు. వ్రాసినవి నడువవారు లేరు. అయినా మన హేతువులకు వలచినచో వ్రాయవలెను గ్రంథకర్తలు వ్రాయవలెను. శ్రీమత్ గృహ్యసూత్రముల నుండి తీసికొనినవియును సత్కాలమునకు వలెను వ్రాయవలెను దగినగ్రంథములు లేవు. మంచివాడుకము లాదించునట్లు సలపించి రస నివర్ణులనే నీతియు దైవభక్తియు పరిపాదింపవలెను గ్రంథములు లేవు. మరొకటి. ఇంగ్లీషు వచ్చియిరాలిండ్లు కేటాని పరిశీలించు కృత్యమైన భారతీయ మహానందముల జాతీ భావలక్షణములను గ్రహించునట్లు ప్రకరించుచో యాత్యావరణ మనుకొనుచుండగా వారు గ్రంథములవ్రాసి లోకాధారము చేయు తెచ్చెద.

ఇట్టి యుగంలో మన యాంధ్ర సారస్వతీసభ యంద యుంచినది. జాతీయ సభివృద్ధికి సారస్వతీయ వివిధజన స మాదరణముగన, స్వతంత్రముగన, విప్రులముగన, స్వకాశ్రుప్రతిపాదకముగన, లోకాధారముగన చేయు సహాయంబుల సభామఖంబునజుంపించి ప్రచురించుట మనకు ముఖ్యకర్త వ్యాధిలేమియున్నది. ఈ మహాకార్యమునకు మైసకమైన వారి కంటి యకరోధము లనేకములు గలవు. వానిని నివారించి గ్రంథకర్తల కభయమిచ్చి సారస్వతాభిమానలగు పూర్వరాజుల పదవీకి ననుసరించి భావగ్రంథకర్తలకు మార్గదర్శకముగా గ్రంథములవ్రాయించి ధనికుల సహాయములందనీ యుత్తమ గ్రంథములకు బాలోపేక్షించుట నిష్పించి, గ్రంథాలయముల స్థాపించి, యగ్రగ్రంథములను నిరాకరించి, వాని పోషకముల నీరోధించి సర్వగ్రంథములను యూనివర్సిటీ గవర్న మెంటువారల సహాయమున జేసిన విద్యాలయంబులం జరిపించి, పత్రికలను నెలకొల్పి, యచ్చటచ్చట నాటకశాలలు, అచ్చటచ్చట కాస్త్రాసనాగారములు, అచ్చటచ్చట గ్రంథవిశాలక సభలు, అచ్చటచ్చట చరిత్రలు, అచ్చటచ్చట కాశ్రుచర్యలు, అచ్చటచ్చట మార్క సప్రదాయ సూచకములగు గ్రంథాలంబులు ప్రాంతాంతాగ్రామకసంఘములు భావసంసార సంగ్రహములు చేపట్టి సారస్వతములమన జాతీయ మొనరుట మనకావ్యక్తము. ఇంతయు నొక్కొక్కటిగాని యొక్కతరమందుగాని నెర చేర్చుకొనునట్లు ప్రాంతాంతాగ్రామకములను కని యిండ్ల ది మన గవ్యసాధనను దృష్టిపరచున నిడివిన వానిం జేరు సహాయముల వారిని మనలో నెక్కువకు చేయవలెను బాలు దుల వారివారిచే వయాకార్యమును సమగ్రముగ నెరచేయించుట మన యాశయమై యుండవలెను. ఇట్టిచరమనందు మన లోని మేధావంతులును, ధనవంతులును దక్షకీర్తును నవించి తమ లోకాంతరభరణిలేకన జాతీయతీర్థిని సాధ్యపరచు మనమార్గి తమయోజనములకు లోకముల నహకారముగను ఉద్దేశములగున పాటుపడవట్లు చేయవలెను. ఈ మహావిధానమున నొక్కొక్కయంశము జరిపించు—

ఇప్పటినిట్టిలో మనకావ్యము లెన్నివ్రాయునకుకీ కవితకు ప్రధానోద్దేశ్య మేమి? ప్రకృతిలక్షణము కల్పించి ప్రకృతి తత్వమును ప్రతిపాదించుట. సుఖదుఃఖముల నివృత్తిప్రతిభోధించి జన్మమరణములను, ప్రభువమ్మన సుహృద్భిన్నతాంతామిత్తభేదములను, లోకమునకు హితబోధనములను మూడవది చనుత్సాహకర్తలచే మృగయము గలించుట. మహాకవీశ్వరుల కీయంశములలో మూర్ఖావృత్తులు లుత్తరోత్తరములకన్న బలియములు. మధ్యమాధునకు వును తిర్వితరేకముగా నలంకరు. కాని యెంతైనా వరమాధునివానిని నిడచి కేవల చనుత్సాహకర్తలకల్పయే కవిత్వ ముఖ్యమైన యాశయమై యుండదు. స్వభావసంగత్యములందరగనలంకరించుట కవిత్వము యొక్క కర్తవ్యము. తిరగదరతార పుష్పములను వేదకావ్యములను, వాల్మీకియును ప్రకృతిసమయ తత్వములను సంబంధము అనేకవిధములైన యతిహాసముల మూలముగా చేసిన మహాకావ్యములందు బోధించి లోకముద్ధరించారు (Shakespeare, Wordsworth Tennyson) లోకము నాంధ్రమునకు వులు చేసిన తత్వమును వర్ణించి, జన్మతముగా నీతిబోధించారు. ఈ గీటు రాతనిరాసి యాంధ్రీకపు లెం దరుల కన్నకు వత్తుకో మనము విచారించుముగాక. అందులకు నిర్విన కవిత్వ యము వారును సాతీవకవియను సర్వజన సామాన్యముగా

సాహిత్యకలై విలసిల్లుచున్నారు. చిత్రకవిత్వ బంధకవిత్వముల నన్నోకపులు, పండితులమంచి పంకసీంప సాధనములై జనసామాన్యముగ కవిత్వమునందు చరిగజేంపబడవలెను. ముందు అంధ్రీభాషలో జయలుజేరవచ్చు కావ్యములు కవిత్వాప్రధానాశయములను నెరచేయుచుగా నుండుగాక. కవిత్వముఖ్యాం గము రసము. అట్టిరసపాదకములై, పాతాచిత్రము, మృగు పక్షులచిత్ర, అగ్రతేజస్వము, భావోచిత ముద్రసిద్ధ కల్పప్రయోగము, విభావాద్యోచిత్యము, అగ్రమణము, స్వభావోత్తిగలిగి కావ్యము లుండవలెను. చిత్రకవిత్వము, శ్లేష, అపహాసమున్నగునవి కల్పించి కేవలము కావ్యప్రాణమును రసము ప్రధానముగా నడిపించవలెను ఇప్పటినిట్టిలో మనచోదానియ మములు మహాకవియలై యున్నవి. అట్లే ఆ పండితవర్గక పదప్రయోగమునకు విమర్శకులైన కారణములై యున్నవి. వాని నిర్వహించు ప్రయత్నములో సర్వభంగము వాటిల్లుచున్నది. పదదాంపత్యము భంగమైనది. భావసంప్రదానము చెడినది. కావున దన్ని యములై ప్రధానముగా గల వృత్తములలో వ్రాయు యత్నింపక సంస్కృతాంగము భావలలోట్లు నుల భిచ్చుచోనియవలెను ఇట్టికవిత్వావనగును. అంధ్రీభాషా తత్వములన్నిటి జరిగింపగా కార్యాలాది వృత్తములు సంస్కృతకల్పముల విశేషముగా వాడవలెను వ్రాయవలెనిగాను. దివదాన కవిత్వాన్ని పరమాధునియను బాలభంగము కలుగును. అంధ్రీభాషా వృత్తి మగాగల వాండరుదగుమాత్రమైన కల్పములై సర్వముజేసికొనునట్లు కవిత సెక్కుటముఖ్యాతమైనచో నట్టి నియమములు సంకల్పనలేబాబుకొనును. అట్టిసంకల్ప ద్రవంశల మననీయముల (తెంచుచును గాక. ప్రాయశముగా నెంతవరక మైనను అంగ్రాంశమును వినియోగించవలెమీ రసావాప్తి యగునగాని వృత్తినియవలెనో బియ్యము. వృత్తములు సంస్కృతభాష కల్పంతోపయుక్తములే. వానిం చెనుండునానికి దెచ్చికొని సంస్కృతమునకునే యతిప్రాసాని నియమములం బెట్టుకొని చాలక అనుప్రాసలంబెట్టి నెత్తికోతలవాడు అమానుషక్రియల జేను నుద్యమించుట మనకువలె కవితంజెప్ప దొడగి భావకు వాద్యమునకుం గూడ కావ్యతానర్థ హేతువులైనారు.

జేరినవిశామన వన కావ్యములు సంస్కృత మాతృకలగు పూర్వకావ్యముల క్రిందను, తెలిసియు తెలియకయు నాంధ్రీయమాతృకలగు నాధునిక కావ్యములక్రిందను విభజింపవచ్చును. తెండిటియందును వ్యాసహరికాంధ్రము దయమాలి విడవాడబడియున్నది. ఏకేయగును మొదటికపుష్పమృదంగులు, దంధకృతిదూపితులుగా గాక, సర్వజన సామాన్యముగ నుభయకమగు భావములు, భావయు, శైలియు నలంబించి వ్రాయవలెను. క్రమక్రమముగ భావ సంస్కరింపబడి యగ్రము గంభీరమై, శైలికి మై పరిణమించును. ఎప్పుడైనా రసవంతులగు కవులు జనోపయోగముకొరకే వ్రాయుచుండును. కాలిదాసాది మహాకవులు మొదటివారైనను సరి, సుధ్యకాంము వారైనను సరి, యద్వైశేష్యము, వ్యాచనధుర సులభశైలి, భావోచిత కల్పప్రయోగము, స్వభావోత్తిగరకే పాటుపడుదురు. అంధ్రీయ కవులలో మహాకవులైన Chaucer (ఆదికవి) Spencer, Milton, Tennyson, లో నగు కొందరు పండిత పామర సామాన్యముగా నుభయింప బడుచున్నవారు. మనలో నన్నయగట్లు తిక్కనాదిల శైలిని బట్టిచూడగా వారాది కవులు కారేమోమని పేర్కొనుచున్న ముద్దివులును. అవిశ్రుత అయితే వారిశైలియు భావయు వ్యాసహరికములే యనవలసి యుండును. కాని వారివాటికే గ్రాంథికముజేలు వ్యాసహరికము జేలుగా బరిణమించినది. రామరామ భావ వన్నెచేరి వ్యాసహరికంనను గ్రాంథికమునకును మాంము హెచ్చినది. శైలిబరువైనది. వాంఛింముప్రబలమైనది. అతిశయోక్తి వైజమైనది. వైజము చేలవయినది. కల్పము కల్పించులెనని. శబ్దాలంకారములు భావసంస్కరింపముతో (క్రమక్రమముగా నైసర్గికములైనవి. భావలోని యప్రసిద్ధపదములు పాండిత్య ప్రకటనముకొరకు విమర్శకులుగా వినియోగములైనవి. అజేకారణముగా గీర్వాణ ప్రయోగములు, సంప్రదాయములు హెచ్చి స్వభావముల పోవు పరభావముల పోయినది. యభిప్రాయము, కవననియమములు నిర్ధారకపదముల కంతో యెడమిచ్చినవి. భావోచితకల్ప ప్రయోగమునకు కల్ప హరికాంధ్రీకములతో గలగల గదా. ఇట్లుండగా గ్రంథకర్తల కావ్య హరికాంధ్రీకమునకు గేవలము కృతిరేకమై కొన్నియెడల హరికాంధ్రీకమైనది. దీని దాన రసము చెడినది. అగ్రము అను ప్రాసములు లోకము గారడీలకు బలియైనవి. సామాన్యకవుల చేతులలో భావ సంస్కృతమునకు యావమై తెలుగునకు కృతిరేకమై పరిణమించినది. అచ్చతెలుగు వ్రాయుచు మని పూనుకొన్న కొందరు మహానియులు వికృతములైన ప్రయోగముల బ్రయోగించి తమ గ్రంథములు తమకేగాని యగ్రము కావట్లు వ్రాసి పడవైచివారు. ఒక పక్షమునకు రెండు మూడక్షములు గల కావ్యములు, తిప్పుగా జరిపిన నెక యగ్రము, తిలకిండుగా జరిపిన మరొక యగ్రము గల కావ్యములు గూడ బయలుజేరినవి. ప్రజలలో గవిత్వమునకు స్వస్థినిద్దమైన యాకలి గొన్నవారు రసప్రధానములైన భావభాగవతాది గ్రంథముల జడువుచు సర్వము చేలియక యూహించియు, నెర్పకొనియు, ముంద్రలో బండ్లెరుకొనునట్లు కృత పడుచున్నారు. ఇంతలో భావ జాతీయపాత్రీయలకు లోనై మూజొచ్చినది. ఆ మాత్రము లాక్షణికులు కొందఱు గ్రంథములందు సంగీకరింపవచ్చును. మరొకందఱు వ్యవహారముందు గాంధికప్రయోగముల దరు పాండిత్యము కొలపిని జేయుచు స్వోక్త బ్రకటింపచున్నారు. మరొకందఱు జాతీయములు గొల్పి మెంటువారికి నివేదించి వారి సహాయముచే వ్యాసహరిక ప్రయోగములు గల గ్రంథములకు బుజుబలో నుట్టించివారు. ఇట్టివారు భావయుక్త యుత్పత్తిగాని, సంప్రదాయములను గాని యెఱుగరని వారలంపు. జీవభావపుట్టి నది పుట్టికట్టుండదు. అనేక కారణములకు లోనై పడే పడే మూలుమందును. ప్రత్యయములు వేరుమందును ప్రయోగములు మొదట నొక యగ్రముందును మారుచుండును. తరువాత లక్షణయోగ వరయొక యగ్రముందును మూలుమందును. యాపములు కొన్ని నెరుగుచుండును. మరొకన్ని తగ్గుచుండును. మృగీకరము మెగననే మృగభావయును మెగదు, మాటను, కాని భావ జీవించియున్నంతవరకు కారీకర, రాజకీయ, వైవిధ్య కారణములచే మార్పు లొందుచుండగా గ్రంథములలో మార్పులు పూర్వప్రయోగములే సానువు లనియును ఆధునికములు వ్యాసహరికసమృతము లయినప్పటికి సానువులనియును గాంధికసూపములకు గట్టిగా బట్టుకొని యుండుట గడియారములం బట్టిగాని మూర్ఖుడు గగనమందు దిరుగ గూడదని చెప్పిన ముఠలతో నుజ్జితములుయె. వ్యాసహరికేతరములైన ప్రయోగము లాధునికాంధ్రీయముండి వివర్తింపవలసిదయె. తదనుగుణములైనవాని నంగీకరింపవలె. పూర్వపు నానెములే గాని యిప్పటి కొత్తజేవలు, యాపాను నోల్లు ఉపయోగింప నని ప్రతిజ్ఞ జేయు జానపరుని మార్గము. ఈ యంశమితకన్న నియ్యేడ జన్మంపబడితే వర్యాయలేసిన దీనిని సవిస్తరముగా విమర్శించుము గాక. కాని యాంధ్రమును మందు గో బ్రతిపాదించవలసిన పరమాధు మేరుః—అధునికాంధ్రీవ్యాసరణ మొక్కటి వ్రాయించి వ్యాసహరికభావ ప్రయోగముల సాధుత్యాసాధుత్యములు నిర్ణయింప నాంధ్రీ సారస్వతసభవారు పూనుకొనవలయునని, ఇందు మూలమున నుచిత్తులుగాని గ్రంథకర్తలు పామరప్రయోగములు, గామ్యములను వాడవలెను. తవ్యావ్యకరణవోతములైన ప్రయోగములు గల యగ్రగ్రంథము లంగీకరింపవలెనా కాదా మని తరువాత విమర్శించవలెను.

సోలరీయము: ఆంగ్లీయండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెనీ, నెం. 155, బామ్బాయ్ నీడ బిడి, కొంబాయి. మద్రాసు యెంబట్టు: మెనాతా పురుషోత్తమాద్రి, వైసాబాబురొడ్డు, మద్రాసు.

అంకారములు భావసంస్కరింపముతో (క్రమక్రమముగా నైసర్గికములైనవి. భావలోని యప్రసిద్ధపదములు పాండిత్య ప్రకటనముకొరకు విమర్శకులుగా వినియోగములైనవి. అజేకారణముగా గీర్వాణ ప్రయోగములు, సంప్రదాయములు హెచ్చి స్వభావముల పోవు పరభావముల పోయినది. యభిప్రాయము, కవననియమములు నిర్ధారకపదముల కంతో యెడమిచ్చినవి. భావోచితకల్ప ప్రయోగమునకు కల్ప హరికాంధ్రీకములతో గలగల గదా. ఇట్లుండగా గ్రంథకర్తల కావ్య హరికాంధ్రీకమునకు గేవలము కృతిరేకమై కొన్నియెడల హరికాంధ్రీకమైనది. దీని దాన రసము చెడినది. అగ్రము అను ప్రాసములు లోకము గారడీలకు బలియైనవి. సామాన్యకవుల చేతులలో భావ సంస్కృతమునకు యావమై తెలుగునకు కృతిరేకమై పరిణమించినది. అచ్చతెలుగు వ్రాయుచు మని పూనుకొన్న కొందరు మహానియులు వికృతములైన ప్రయోగముల బ్రయోగించి తమ గ్రంథములు తమకేగాని యగ్రము కావట్లు వ్రాసి పడవైచివారు. ఒక పక్షమునకు రెండు మూడక్షములు గల కావ్యములు, తిప్పుగా జరిపిన నెక యగ్రము, తిలకిండుగా జరిపిన మరొక యగ్రము గల కావ్యములు గూడ బయలుజేరినవి. ప్రజలలో గవిత్వమునకు స్వస్థినిద్దమైన యాకలి గొన్నవారు రసప్రధానములైన భావభాగవతాది గ్రంథముల జడువుచు సర్వము చేలియక యూహించియు, నెర్పకొనియు, ముంద్రలో బండ్లెరుకొనునట్లు కృత పడుచున్నారు. ఇంతలో భావ జాతీయపాత్రీయలకు లోనై మూజొచ్చినది. ఆ మాత్రము లాక్షణికులు కొందఱు గ్రంథములందు సంగీకరింపవచ్చును. మరొకందఱు వ్యవహారముందు గాంధికప్రయోగముల దరు పాండిత్యము కొలపిని జేయుచు స్వోక్త బ్రకటింపచున్నారు. మరొకందఱు జాతీయములు గొల్పి మెంటువారికి నివేదించి వారి సహాయముచే వ్యాసహరిక ప్రయోగములు గల గ్రంథములకు బుజుబలో నుట్టించివారు. ఇట్టివారు భావయుక్త యుత్పత్తిగాని, సంప్రదాయములను గాని యెఱుగరని వారలంపు. జీవభావపుట్టి నది పుట్టికట్టుండదు. అనేక కారణములకు లోనై పడే పడే మూలుమందును. ప్రత్యయములు వేరుమందును ప్రయోగములు మొదట నొక యగ్రముందును మారుచుండును. తరువాత లక్షణయోగ వరయొక యగ్రముందును మూలుమందును. యాపములు కొన్ని నెరుగుచుండును. మరొకన్ని తగ్గుచుండును. మృగీకరము మెగననే మృగభావయును మెగదు, మాటను, కాని భావ జీవించియున్నంతవరకు కారీకర, రాజకీయ, వైవిధ్య కారణములచే మార్పు లొందుచుండగా గ్రంథములలో మార్పులు పూర్వప్రయోగములే సానువు లనియును ఆధునికములు వ్యాసహరికసమృతము లయినప్పటికి సానువులనియును గాంధికసూపములకు గట్టిగా బట్టుకొని యుండుట గడియారములం బట్టిగాని మూర్ఖుడు గగనమందు దిరుగ గూడదని చెప్పిన ముఠలతో నుజ్జితములుయె. వ్యాసహరికేతరములైన ప్రయోగము లాధునికాంధ్రీయముండి వివర్తింపవలసిదయె. తదనుగుణములైనవాని నంగీకరింపవలె. పూర్వపు నానెములే గాని యిప్పటి కొత్తజేవలు, యాపాను నోల్లు ఉపయోగింప నని ప్రతిజ్ఞ జేయు జానపరుని మార్గము. ఈ యంశమితకన్న నియ్యేడ జన్మంపబడితే వర్యాయలేసిన దీనిని సవిస్తరముగా విమర్శించుము గాక. కాని యాంధ్రమును మందు గో బ్రతిపాదించవలసిన పరమాధు మేరుః—అధునికాంధ్రీవ్యాసరణ మొక్కటి వ్రాయించి వ్యాసహరికభావ ప్రయోగముల సాధుత్యాసాధుత్యములు నిర్ణయింప నాంధ్రీ సారస్వతసభవారు పూనుకొనవలయునని, ఇందు మూలమున నుచిత్తులుగాని గ్రంథకర్తలు పామరప్రయోగములు, గామ్యములను వాడవలెను. తవ్యావ్యకరణవోతములైన ప్రయోగములు గల యగ్రగ్రంథము లంగీకరింపవలెనా కాదా మని తరువాత విమర్శించవలెను.

సిక్కిలి మహాసారములు మహాసారము

(విజ్ఞప్తి) ఆటో దిల్ బహార్. (విజ్ఞప్తి) గాలిదినం. గాలిదినం.)

ఇప్పుడొకప్పుడు యశో కనుకనవని, పాటిలేని మహాజ్ఞులకు మహానగలది. అట్లాహ్లాహ్లాని, సారాంశముగాని, చేర్చబడకనే నిర్ణయ జేయబడిన కేవల పుష్పపూరణ.

నీ రుచాలమై కొన్ని విలువలు నిలువరించుచో, మహాగృహకు చువానక ని స్తులనరించును.

ఈ క్రింది పరిమాణముల సేవలతో గలదు:

కన్నదీప (అగ్ర (దాం)	కీ 2-3 రు 0-40
కన్నదీపము ప్రాస 1-2 రు	0-50
కన్నదీపము 2 "	1-40
కన్నదీపము 3 " లేక 4 " లేక 5 "	2-00

మ. 2. ఇప్పుడు ఈ క్రింది ప్రత్యేకము.

వర్షలు, కల్పములందరి ప్రసిద్ధతకు ప్రతిపాత్రియం చేసినది. దీని అనేకమగు సేవలనుకల్లు కలవు. కావున, తామక సేవనపుడు సేవాజ్ఞాన, కావ్యమైన ఆటోదిల్ బహార్ అను చేతును పరిశీలించుట. ఈజుటో నిప్పుచోరుమొక్క సలకు అనుమలను పరిశీలనచేయ గోరువా రిదిదరువాత వ్రాసినచో అజ్ఞాతమృతగల మహాసారకావ్య జాతికముగ చెప్పుచును.

సోలరీయము: ఆంగ్లీయండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెనీ, నెం. 155, బామ్బాయ్ నీడ బిడి, కొంబాయి. మద్రాసు యెంబట్టు: మెనాతా పురుషోత్తమాద్రి, వైసాబాబురొడ్డు, మద్రాసు.

విన్నవము.

యధ్యక్షానమునందు అయిదవయేడు నడచు చున్నది. యధ్యక్షుడు త్వరలో ముగియునటకు నూచనలు లేవు. యధ్యక్షునకు పూర్వము రతి 1కి 0-1-6 వెలగల కాగిత మిపుడు రతి 1కి 0-7-6 వెల కమ్ముబడుచున్నది. కాగితములధర అయిదు రెట్లు పెరిగినది. ప్రియమైనను కాగితములు దొరకుట దుష్కరముగ నున్నది. చందాదారులు పాత పత్రికల నమ్ముటవలనను చందాధనము నందు నగమును తిరిగి పొందుచున్నారు. యధ్యక్షమారంభమైన తరువాతను ఇతర పత్రికలు చందాలను హెచ్చించినను యధ్యక్షుడు ముగియునను నాసతో నాంధ్రపత్రిక చందా హెచ్చుచేయలేదు. ఆంధ్ర పత్రికకు దినపత్రికకు రూ 15-0-0 వారపత్రికకు రూ 2-8-0 నిర్ణయించినచందా స్వల్పముగ నున్నది. ఇట్టి విధికితలందు పత్రికానిర్వహణము దుర్భరము గాన జాతెమాతము నుండియును దినపత్రికకు నెలకు రూ 1-8-0 (సంవత్సరమునకు రూ 18-0-0) వారపత్రికకు సంవత్సరమునకు రూ 3-0-0 చందా ఏర్పాలు చేయబడినది. ఆంధ్రదేశాభిమానులు ఆంధ్రభాషాభిమానులు ఆంధ్రపత్రికాభిమానులు వికరీతపు పరిస్థితులను గమనించి చందాధనము స్వల్పముగా హెచ్చించినను పూర్వమువలెనే యు దారస్థభావమును బూని పత్రికను పోషించుటకు ప్రార్థితులు. సత్రికాధిపతి.

ఆంధ్ర పత్రిక

1918-వ సం. జూన్ నెల 27-వ తేది

గురువారము.

మరియొక అవకాశము

రాజ్యాంగ సంస్కరణములు ప్రకటించబడనున్న యీ సమయమున, ఆంధ్రులు తమ మహోద్యమము గూర్చి ప్రపంచమున కెరుకకరచుట కింకొక యవకాశము గలిగినది. ప్రజాపరిపాలనమునకు సరియగు పునాదుల వైచుటకు, ఆంధ్రోద్యమమానించుచున్నది. రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్య మనియు, సంయుక్తరాజ్యాంగవిధాన మనియు పేర్ల ననేకులు వాకొనుచున్నను, వీటికి మూలాధార మెద్దియో గనుగొన లేకున్నారు. శర్మగారు సామ్రాజ్య నిర్మాణసభలో జాతీయస్వపరిపాలనమునకు భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రవిభజన మావశ్యకమని తీర్మాన మువహించినపుడు, స్వరాజ్యవాదులే అందలి తత్వార్థమును గ్రహించలేక తమ యజ్ఞానమును వెల్లిబుచ్చిరి. ప్రజాపరిపాలనాసాధమును నిర్మించునపుడు, అయ్యది కాశ్యతముగ నుండి ప్రజలకు కయోగకారిగ నుండుటకు వలయు సాధనముల నన్నిటి నిపుడే సమకూర్చుకొని కార్య ప్రారంభమునకు దిగుట సముచితము. స్వపరిపాలనావిధానమును ప్రవేశ పెట్టిన పిమ్మట, రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్య మములలో నున్న సమయమున, రాష్ట్రపునర్నిర్మాణమునకు మొదలుపెట్ట, కలవరమునకు కారణ మగును. ఇప్పుడు జరిగెడి ఏర్పాటుల ననేకవత్సరములవరకును కదలించుట సులభసాధ్యము గాదు. అందుచే దూర మాలోచించి, రాజ్యాంగవిధానము నేర్పరుచుట లాభకరము. ఆంధ్రు లింతవరకును తమసందేశమును

గూర్చి భారతీయుల కెరుకపఱచుటకు ప్రబల ప్రయత్నములు గావించకుండుట శోచనీయము. ఆంధ్రనాయకు లెల్లరును రాష్ట్రపునర్నిర్మాణము నంగీకరించినవారగుటచే, వీ రెల్లరును అన్యరాష్ట్రములకు వెడలి వారల కీ సమస్యను సుబోధకము గావించకుండుటకు కారణమెద్దియో గోచకున్నది. విలువయగు కాలము వాలోచలతోనే గడచుటచే, సందిగ్ధతరుణ మేతెంచినపుడు, హిందూదేశ మింకను భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రనిర్మాణసమస్య గూర్చి యజ్ఞానదశయందే యుండుట తటస్థించుచున్నది. నూతనసందేశ వ్యాపకమునకు పరిస్థితు లత్యంతానుకూలములుగ నున్నవి. కన్నడులు, మహారాష్ట్రీలు, ఓడ్రులు, వంగదేశీయులు, విహారదేశవాసులు మొదలగువా రెల్లరును భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రవిభజనమునకు సుముఖులయి యున్నారు. తమిళదేశమునందు గూడ, ప్రత్యేకరాష్ట్రవాంఛ ప్రబలుచున్నది. శర్మను విధానమునందును, వంగదేశీయులు సమర్పించిన విజ్ఞాపనమునందు ను, భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రవిభాగావశ్యకత నూచించబడియున్నది. ఆంధ్రులు గావించవలసిన కార్య మొక్కటి మాత్రమే. వివిధభాషాసంఘములయందును ఆసమస్యపై గాఢాభిమానము గలిగింపవలయును. ఈ సమస్యపరిష్కారము జాతీయసాభాగ్యముగను, ప్రజాపరిపాలనాసాధనమునకును అత్యవసర మని దేశీయుల కెరుకపరుపవలయును. ఈ సమస్యప్రాముఖ్యము నొక్కమారు దేశము గ్రహించునని, రానున్న రాజ్యాంగ సంస్కరణములలో దీని నిముచ్చుటకు భారతీయులెల్ల రంగీకరించెదరు.

సంయుక్తరాజ్యాంగవిధానమే, ప్రపంచాదర్శమగుచున్నది. బ్రిటిషు దీవులందు సాంఘాతిక పరిపాలనమును నెలకొల్పవలయునని, అన్ని పక్షముల వారును అంగీకరించుచున్నారు. అంతరాజీయసంఘ మొకటి ఏర్పడినను, వివిధజాతుల సహచర్యము పెంపొందించుట కీ కడగితే అనుసరింపవలసి యుండును. మానవసౌభ్రాతృత్వమును నెలకొల్పుట కిదియే యుత్కృష్టమార్గముగ గన్పట్టుచున్నది. అమెరికాసంయుక్తరాష్ట్రమున ప్రబలు పద్ధతయే, ఎల్లర దృష్టి నాకర్షించుచున్నది. అట్టి స్థితిలో భిన్న భాషలు, భిన్నసాంప్రదాయములు గల హిందూదేశమునందు వేరొక గమ్యస్థాన ముండనేరదు. సంయుక్తరాజ్యాంగ విధానమును హిందూదేశమున ప్రవేశ పెట్టుట యవసరమని, పేరెన్నికగన్న రాజకీయతత్వవేత్త లంగీకరించియున్నారు. హార్డింజ్ ప్రభువు గారి ప్రకటనమున నూచింపబడిన రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యప్రదాన మీగమ్యస్థానమునే వ్యక్తీకరించుచున్నది. ఇట్టి ఆదర్శము సఫలమగుటకు, భాషాప్రయుక్తరాష్ట్ర విభజనమే ఉత్కృష్టసాధన మని ఆంధ్రులు దెలుపుచున్నారు. కాని, వారి కంతధ్వని దూరము వినిపించుటలేదు. మాంటాగూ గారి రాకకు పూర్వమున గాని, పిమ్మట గాని, ఆంధ్రులు తమ సందేశమును వ్యాపింపజేయుటకు గావించిన ప్రయత్నము లత్యల్పములు. వారి యుదాసీనతచేతనే శర్మగారి తీర్మానము విఫలమగుట తటస్థించెను. గతమెటులున్నను ఆంధ్రులు తమ కోర్కెల వెల్లడించుటకు మరియొక మార్గవశ మేర్పడినది. మాంటాగూగారి సంస్కరణములు ప్రకటించబడి నున్నవి. ప్రజాపరిపాలనమేనూత్రములపై వాధారపడి యుండవలెనో దెలుపుటకు ప్రత్యేకకాంగ్రెసు సమావేశముజరుగ నున్నది. కాంగ్రెసు సభ జరుగుటకు పూర్వము ప్రత్యేకరాష్ట్రీయసభలు జరుగుట యావశ్యకమని

అనేకులు తలచుచున్నారు. అట్టితరీ, అన్ని సభలతోబాటు, ప్రత్యేకకాంగ్రెసాష్ట్రీయసభయు జరుగవలసి యుండును. ఈ సభవారు తమ కోర్కెలను కాంగ్రెసు సభకు వెల్లడించి, కాంగ్రెసుసభవారు వీటి కొడబడునటుల ప్రయత్నింపవలయును. ఇందుకు వ్యవధి చాలతక్కువగ నున్నను, స్వల్పవ్యవధియందే ప్రబలప్రయత్నముల గావించుటకు కొన్ని సమయములందు సాధ్యకమును. తరుణసమయము నుదాసీనభావముతో భారవిడుచుచో, పిమ్మట త్వరలో కోర్కెనుట దుస్సాధ్య మగును.

ధనాభావముచే ఆంధ్రోద్యమవ్యాపకమునకు విలుగలుగ లేదని దలచబడుచున్నది. కాని ధనసంపాదనమునకు తగిన ప్రయత్నములు దేశమునందంతవఱకును జరుగలేదు. నాయకు లనువారు అన్యరాష్ట్రములకు వెడలి తమ సందేశమును బోధించుటకుగాని, అన్యరాష్ట్రప్రముఖుల సానుభూతి బడయుటకుగాని ప్రయత్నించి యుండలేదు. అన్నిటికన్నను ముఖ్యముగ, అనుదినమును ఆంధ్రోద్యమ సందేశమును ప్రపంచమున కెరుకపరుచుట కాంగ్లదైనికపత్రికాప్రచురణ మింతవరకును సఫలము గాంచలేదు. ఇక నయినను దేశీయులు మేల్కొని యిక్కార్యములనన్నిటిని ప్రబలోత్సాహముతో జరుపునడల, ఫలిత మనుకూలముగ నుండితీరును. ఒకవేళ తాత్కాలిక ఫలితములు గాన్పింపకబోయినను, ఆంధ్రుల యాశయములు మరికొంతకాలమున కయినను విజయముగాంచి తీరును. తీవ్రప్రయత్నములే లేక, కాలమును నమ్మి యూరకుండుచో, ప్రస్తుతస్థితి మారుట దుస్సరము. ఆంధ్రులు తమ దృక్పథమును ప్రపంచమునకు వెల్లడించుటచే, స్వలాభమునే గాక హిందూదేశాభ్యుదయమును గూడ సమకూర్చుట కుపయోగపడుదురు. ప్రపంచము శాంతిభాయిష్టమై, అంతఃకలహములు పొడవకుండుటకు, చక్కని రాచబాటను చూపినకారవ మాంధ్రులకు దక్కును. అట్టి కారవమున కాంధ్రులు సాత్రులయ్యెదరో లేదో, భావికాలమే నిర్ణయింపగలదు.

తృతీయాంధ్ర సారస్వతమహాసభ

విశాఖపట్టణమున జరిగిన ఆంధ్రసారస్వతసభాధ్యక్షోపన్యాసములను వేరొకచో ప్రచురించితిమి. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షు లగు ప్రథమ లక్ష్మీనృసింహం వంతులుగారు భాషాభిమానుల కర్తవ్యము గూర్చి తమ యుపన్యాసమున దెలిపిరి. భాషాచారిత్రమును, వాఙ్మయచారిత్రమును గూడ వ్రాయించుట అవసరమని, వీరు నూచించిరి. ఉత్తమ నిఘంటునిర్మాణవశ్యకతను గూడ వీరు నిరూపించిరి. అధ్యక్షు లగు ఎవమండ నారాయణమూర్తిగారి యుపన్యాసమున, సారస్వతాభివృద్ధికవసరమగు ననేకనూచనలు పొందుపరుపబడెను. మాతృభాష మూలముననే విద్య గలపి, దేశభాషల నాదరింపవలయునని వీరు సభ్యుల హెచ్చరించిరి. కవిత్వము రసపోషణమునకే ప్రధానస్థాన మిచ్చిన గాని, సారస్వత మభివృద్ధి గాంచదనియు, ఛందోనియమకావ్యము దగ్గింపవలయుననియు, వీరు గోరిరి. ఆధునికాంధ్రవ్యాకరణ మొక్కటి వ్రాయించి వ్యావహారిక భాషాప్రయోగముల సాధుత్వాసాధుత్వముల నిర్ణయింప నాంధ్రసారస్వతసభవారు పూనుకొనవలయు నని, వీరి కోర్కెయై యున్నది. ఇది సమంజసముగ నున్నదనుటకు సందియములేదు. వ్యవహారమునంద్మపదము లనేకములు గ్రంథములందు గాన్పించుట

తేదు. వ్యవహారమునందున్న కడములకును, గ్రంథ సమగు కడములకును సమన్వయ ఎప్పటికప్పుడు జరుగుచుండిన గాని, భాష యభివృద్ధి జేందనేరదు. అందుచే విద్యార్థులు లెల్లరు గూడ సమగ్రవ్యాకరణమును తయారుజేయవలసిన యవసర మేర్పడుచున్నది. ఇందు మూలమున గ్రాంథిక, వ్యావహారిక భాష వాడులకు సమన్వయ మేర్పడుట సులభసాధ్యము. ఆంధ్రభాషయందు చక్కని నాటకములు వెలువడవలయుననియు, అలంకారగ్రంథ మొకటి తెలుగున వచనరూపముగా వెలువడవలయుననియు, సంపూర్ణముగా దేశచరిత్రను వ్రాయుటకు ప్రయత్నములు జరుగవలయుననియు గద్యరచన యభివృద్ధి గాంచవలయుననియు, ఆంధ్రభాషయందు ప్రకృతిశాస్త్రాధిగ్రంథములు రచియింపవలయుననియు, మొదలుగాగల సూచనలనేకములను వీరు తమ యువన్యాసమునందు వెలిబుచ్చిరి. ఆంధ్రసారస్వత మహాసభ తీర్మానముల గావించుటతో సంత్సృష్టిజెందక, సారస్వతాభివృద్ధికి క్రబలప్రయత్నములను గావించు నని యూహించెదము. ఆంధ్రోద్యమ మాండ్రుల సర్వతోముఖాభివృద్ధికి దోడ్పడవలయుననిన, అన్ని శాఖలును నిరంతర సంచలనము జూపుట యవసరము.

ఆర్థ మేమి?

నిన్నటి న్యాయాంధీయాపత్రిక “భగ్గు మైన ఏర్పాటు” అనుకీర్తికరింప నిటుల వ్రాయుచున్నది: “సంస్కరణసూచనల గూర్చి వివాదము జరుగునని యూహించి, కాంగ్రెసు మహాసభా హాం రూలుసంఘాధ్యక్షురాలు, ఉపయోగకరమగు విషయములను వెంటనే దేశమందెల్లను వెలుపుట కొక యేర్పాటు గావించి, దేశీయుల విశ్వాసమునకు పాత్రులగు భారతీయశ్రేష్ఠు లొకరి కీ విషయమై దెలియజరచగ, ఆయన తన యంగీకారము దెలిపెను. ఈ ఏర్పాటు ప్రకారము, ఆయా మండలములలో ప్రాముఖ్యులగువారిని నిర్దేశించి, సంస్కరణసూచనలు ప్రకటింపబడగనే వారెల్లరును ప్రతిజిల్లా, తాలూకా, పట్టణ, గ్రామములందంతటను సభల జరుపుటకు ఏర్పాట్లనుపయోగించి ఆమె తలపెట్టెను. ఆమెపై నడుపబడిన దండయాత్ర మూలమున, ఈ ఏర్పాటునకు విఘ్నము గలిగెను. కార్యవసరము కలిగినపుడు, తగిన ఏర్పాటు గాన్పించుట తేదు. రాజ్యాంగ సంస్కరణములను చక్కగ విశదజరచి, అట్టి పత్రములను ప్రముఖులకు బంపవలెనని, తలపెట్టబడెను. కాని ఆమె యెడ నవిశ్వాసమును అనుమానమును కలిగించుటకు కుట్రల బన్నుటచే, నీ యేర్పాటులయొక్క భగ్గు మయ్యెను. ఇప్పుడు ఏమిచేయుటకును కాలము మించినది. సంస్కరణ ప్రకటన మయినపిమ్మట, దాని పరిశీలనము జిల్లాకమిషనరుల కంపబడును. ఇందుతో గూడ కాంగ్రెసువిధాన మంపబడును. ఆమెవనిని సాశనముజేయ బూనినవారు గూడ, రాజ్యాంగ సంస్కరణముల గూర్చి తగిన పరిశీలన గావించి, అధ్యక్షురాలు దెలుప దలచిన విషయములను తామే దెలిపెదరుగాబోలు! రాజకీయాంధీనమున విదేశీయురాలి రాజకీయానుభవముచేలాభ మొందకుండ, దేశీయుల మూలముననే కార్యములనన్నిటిని జరుపుకొనుట, వాంఛనీయమే గద!”

ఈ గొడవ కర్థ మేమి?

ప్రభుత్వమువారి దూరదృష్టి:

డాక్టరు ను బ్రహ్మజ్యోతియగు గారు చిరకాలముక్రిందట దేశమంతయు కలవర పూరితమై యున్న సమయమున, ను బ్రహ్మజ్యోతియగు గారు వ్రాసిన లేఖను గూర్చి, తిరిగి చర్య దీసి కొనబడునని దెలిసినవెంటనే, దేశమునందు సంచలన మారంభ మయ్యెను. కాని, హైందవప్రభుత్వమువారు పరిస్థితుల నన్నిటిని పరిశీలించి, ఎన్ని చర్యకును గడంగునని, మాంటాగూగారికి తమ దృఢనిశ్చయమును దెలుపుట సంభావ్యముగ నున్నది. మాంటాగూగారు, రాజప్రతినిధిగారి నిశ్చయముతో, జోక్యము గలుగ జేసికొనరని పార్లమెంటుసభలో దెలిపిరి. కాని క్రావుగా రూరకుండక, రాజప్రతినిధిగారి నిశ్చయమును మీరు సమర్థించెదరా యని, మాంటాగూగారిని క్రశ్మించిరి. కాని మాంటాగూగారు రెట్టిజోక్యము దీసికొన దలపలేదని చెప్పటచే, క్రావుగారి ఆశలన్నియు నడగంటి యుండవచ్చును. ప్రభువుల సభలో గూడ నీ విషయమై క్రశ్మించబడెను. కర్జును ప్రభువు గారిందుకు క్రశ్మ్యస్తర మిచ్చుచు, అయ్యురగారిపై చర్య దీసికొనుచో, అవాంఛనీయమగు ఆందోళన మొకటి బయలుపెడలుననియు, ఇదివరకు జాపబడిన మందలింపు బాలుననియు, నుడివిరి. ప్రభుత్వమువారు దేశకాల పరిస్థితుల గమనించి, ప్రజాభిప్రాయప్రబల్యమును గుర్తించి, తమ దూరదృష్టిని వినియోగించి, ఆందోళనా కారకుల ప్రోత్సాహమునకు లొంగ నందులకు, వారిని మే మభినందించుచున్నారము. ప్రభుత్వమువారి నిశ్చయము హిందూదేశమునందంతటను సంత్సృష్టిని గలిగించు ననుట కేమాత్రము సందియ ముండదు.

సి డ్ కే హాం పత్తము

సి డ్ కే హాం ప్రభువుగారు ఆంగ్ల దేశమున సాంఘికవాదులవై ధ్వజమెత్తుచున్నారు. ఇది భారతీయుల కనుకూలంపవచ్చును. కాని ఆంగ్ల దేశమున భారతీయుల కోర్కెల వెలిబున్పుటకు తగిన సౌకర్యములు లేకున్నవి. లోక మాన్యుని రాయ బారము నిరాకరింపబడుటచే, భారతీయుల కష్టము లినుమడించుచున్నవి. రాయ బారము నిరాకరింపబడినందులకు, హైందవ నాయకులు తమ యసమ్మతిని దృఢముగ దెలిపి యుండలేదు. ఆంగ్ల దేశములోని భారతీయులు గూడ సభ జరుపుటకు వెనుకంజవైచిరని, హిందూ పత్రికా లండను విలేజ్రి దెలుపుచున్నాడు. భారతీయుల యుదాసీనము సి డ్ కే హాం పత్తమువారి ప్రతి కూలాందోళనమునకు సోడ్పడుచున్నది. భారతీయుల మోక్షము భారతీయుల హస్తమునందే యున్నదని, ఎల్లరు గ్రహించుట భావ్యము. మాంటాగూగారి సంస్కరణములు ప్రకటింపబడనున్నవి. ప్రజాశయములకు కొరవడు సంస్కరణములను, తా మంగీకరింపజాల నుని, భారతీయులు స్పష్టపరుపవలయును. కలకత్తాయందు హిరేంద్రనాథ దత్తుగారి యాజమాన్యముక్రింద జరిగిన బహిరంగ సభలో, కాంగ్రెసు సంస్కరణములకు కొరవడు సంస్కరణములను తా మంగీకరింపజాల నుని, సభ వారు తీర్మానించిరి. ఇట్టి నిశ్చయమునే దేశీయులెల్లరు ప్రకటించిరని ప్రజల కోర్కెలు సఫలమయి తీరును. ప్రజాశయములకు విరుద్ధములగు సంస్కరణములను, ప్రవేశ పెట్ట ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నింపరు. కాని, ప్రజలు తమ దృఢనిశ్చయము నితరుణమున సడలించిరేని, వారి కోర్కెలు ఫలించుట దుర్లభమగును.

స్థానిక వార్తలు

అల్లిగ్రామస్థానికము:— పార్లమెంటులో ఆక్రమింపబడిన దేశమునకు సంపుటకు గృహసంబంధములగు తంతివార్తలు అంగీకరింపబడును. ఒక్కొక్కమాటకు రు. 1-8-0 లు చార్జీ చేయబడును. తంతివార్తలు మొదట కేబిలుగా ఎల్లెక్కాడియాక్ పంపబడి అక్కడ నుండి పోస్టులో పాలపెనుట పంపబడును.

ఆర్యవైశ్య మహాసభ:— లండన్ గార్డన్స్ లో జూలై 10-న తేదీని తెరువబడెను వ్యాపార కళాశాలయందు చదువుటకు విజయనగరవాడు లగు ఎ. వి. రామమూర్తిగారి ఆర్యవైశ్య విద్యార్థి జేతన మియబడినది ఆర్యవైశ్యమహాసభా కార్యదర్శి వ్రాయుచున్నాడు. ఆర్యవైశ్య మహాసభా విద్యార్థి జేతనమునకు విరాళముల కొరతని మహాసభకు కార్యదర్శి తిరునమస్కారములను వెలుపుచున్నాడు.

రా! సా! డి. పద్మనాభ నాయకుగారు:— ఈనెల 24 న తేదీని కమ్మ మహాసభా కార్యనిర్వాహక వ్యయములను సమావేశమై ఈ క్రింది తీర్మానములను గావించిరి. (1) చెన్నపురి సిటీపాలిస్ కోర్టులో ప్రాసిక్యూటింగు ఇన్స్పెక్టరుగానున్న డి. పద్మనాభ నాయకు వి. ఏ. వి. ఎల్. గారు జేసిన నేరము గ్రహించి నాయకుగారిని సత్కరించుటకై వారికి రావుపాచేరు బిరుదు నిచ్చినందుకు ప్రభుత్వమువారు తెలుపుచు ఈ సభ వారు తమ న్యాయపూర్వకమగు సమస్కారములనున్నాడు (2) పద్మనాభ నాయకుగారికి అసిస్టెంటు కమిషనరు ఉద్యోగమునకు హక్కు ఉండగా ఆ హక్కును గమనింపబడిరి. గాన వారి హక్కును గమనింపవలెనని ఈ సభ వారు ప్రభుత్వమువారిని కోరుచున్నాడు. కమ్మమహాసభాధ్యక్షులు ఒక విజ్ఞాపనమును, ఈ సభా తీర్మానములను గూర్చుగావించి గిల్లను, కాడ్కోటి శాశ్వతమైన రాజగోపాలాచారియ్యగార్లకు, పోలిస్ ఇన్స్పెక్టరు జనరలుకును పోలిస్ కమిషనరుకును పంప సభాకారమిచ్చుటకును తీర్మానింపబడెను. (3) ప్రభుత్వమువారు పద్మనాభ నాయకుగారి నేరము గమనించి, వారిని సత్కరించుటకై యొసగిన గౌరవవిరుదము సందర్భమున నాయకుగారి నిభినందించుచు ఉత్తరము వ్రాయుటకును ఈ గౌరవము గలిగినందుకు నాయకుగారిని సత్కరించుటకు ఒక ఉపాహార విందు జేర్పబడుటకును తీర్మానింపబడెను. చల్లపల్లి కుమారరాజుగారికి ఇటీవల గలిగిన భర్తవత్సవియోగమునకు కమ్మమహాసభ సభాసభ్యులువారు తమ విచారమును ప్రకటించుచు కుమారరాజుగారి విచారమున పాల్గొనుచున్నాడు (5) గడ్డపల్లి వీరయ్యనాయకుగారికి ఇటీవల గలిగిన పుత్రికామరణము సందర్భమున ఈ సంఘమువారు తమవిచారమును ప్రకటించుచు నాయకు గారి విచారమున పాల్గొనుచున్నాడు.

- చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము.
(జూలై 5 (హిస్టరీ, ఇకానమిక్సు.)
వి. ఏ. ఆచార్య పరీక్ష.
కండక తరగతి—50, 57, 61, 64, 65, 68, 70, 244, 245, 254,
మాడకతరగతి—47, 48, 49, 52, 53, 55, 56, 58, 59, 60, 63, 65, 67, 69, 231, 232, 234, 235, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 246, 248, 249, 250, 251, 253.
ఆచార్యులైన ఎం. ఏ. డి.గ్రీ.
రెండవతరగతి—255
మాడకతరగతి—108, 111, 112, 114,
ఎం. ఏ. డి.గ్రీ పూర్వవిభాగము.
మొదటితరగతి—276
రెండవతరగతి—274, 278, 279, 282
మాడకతరగతి—152, 153, 159, 163, 175, 204, 205, 207, 214, 237, 270, 271, 273, 275, 277,
వి. ఏ. డి.గ్రీ సిఫాయ్ చేయబడినవారు.
303, 206, 235, 247, 280, 281,

డాక్టరు ను బ్రహ్మజ్యోతియగు గారు:— దేశంబకు తెలుల జరుగు కాంగ్రెసుసభాధ్యక్షతకు పథ్యరాష్ట్రీయల కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘము వారు డాక్టరు ను బ్రహ్మజ్యోతియగు, లోక మాన్యలిలకు, మహాత్మాగంధీ, మహమ్మదరాజురాజా గార్ల చేదలను తూగించిరి.

రెండవ యుద్ధబుణమునకు

(1197)

ద ర ఖా స్త లి పు డ నే క్షి త ము లు.

ఈ బుణము నూటికి ఐదవంతున ఈయబడును. వృత్తిపన్ను లేదు. ఈ యుద్ధబుణ పత్రములు ముగిసిన 1921వ సంవత్సరములో నూటికి నూరురూపాయలు యవ్వబడును. 1922వ సం॥లో నూడు నూటికి నూరురూపాయి లీయబడును. 1923సం॥లో 100-కి 103 రూ॥ము, 1928లో 100-కి 105 రూపాయలును పత్రములనుకొనువారి యిష్టప్రకార మియ్యబడును.

ఇంతకంటె భద్రమైన సొమ్ముదాచుకొనుపద్ధతి వేరులేదు.

ఈ ప్రకటన నే దరఖాస్తుక తుపయోగించుకొనుటకు దీనిని చివరి మీ పేజీవ్రాసి పంపుడు.

ద ర ఖా స్త న మూ నా.

మదరాసు బ్యాంకింగ్ వారికి.....1918.

కో కా థి ప తి,

అయ్యో,

ఇంతలో .....రూపాయలచెక్కును లేక రొక్కమును పంపుచున్నాను.

దీనికోసం యుద్ధబుణపత్రమును (సామిసరినోటు *) మొదలగా నిప్పించిన మీ కెంతయు కృతజ్ఞుడను. ఈ పత్రపు సొమ్మును ఏ సంవత్సరములో సొమ్ముకావలయునో ఆ సంవత్సర మందలి లెక్కవారిని కొట్టినయ్యెను.

* 1921, 22, 23, 24 సంవత్సరములలో వాడనుచేయవలయును.

1. పేజీలో ఇవ్వబడును.

ఇట్లు విశ్వసనీయము.

నేను.....నివాసము..... (స్వస్థముగ వ్రాయుడు.)

చి ర్త పా మ హ నం గ్ర మ ము

(రైతుకు పేజీ వచ్చి)

ఇంగ్లండు

సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు.

లండను, జూన్ 17:— సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి భావము ఆంగ్లేయులు సంతాపమును కలిగించినదిగాని ఆయన కృత్యములు ఆంగ్లేయ విహీనులు నగుటవలనను వ్యాపించిన రుణ కాఢిలో గొప్పసేరి సరిపెనియడము ఆయనపై నెట్టిదృష్టియు ను కలుగదలవలెదనియును ఇతముండు పరల నిట్టిపనులు జరిగి నచో నుపేక్షించబడదనియును ఇండియా దొరతనమువారు సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారికి తెలిపిన మాటలగుగాని పార్లమెంటుసభలో ఏమిటాకి జవాబుచెప్పిరి. అందులకు మీ రంగీకరించితిరా యని ప్రాప్తుగారకుగా ఇండియాదొరతనము రాజప్రతినిధిగార్ల ఏర్పాటులందు నేను కల్పించుకొన గోర నని మాటలగుగా రనిరి.

సర్ సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు 1917 జూన్ నెలలో శాశ్వతము వ్రాసి ప్రెసిడెంటు కిల్లుకు గారికి పంపిరి. ప్రెసిడెంటు కిల్లుకు గారు వాడింగ్లను సంగమనందన్న అంగ్లరాజువారికి దానిని పంపిరి. వారు ఇండియా కార్యాలయమునకు పంపిరి. మాంటాగూ గారు దానిని ఇండియాకు తీసికొని వెళ్లిరి. అచట మాంటాగూ గారును సెయ్యుఫర్డు ప్రభువు గారును ఆయ్యగారిని విజననంపి కట్టిగా మందలించిరి. ఆశ్చర్యము ఇండియాలో ప్రకటింపబడవారు ఆమెికా కేకలు పుట్టికలలో నుండి ప్రకటించి యుండవచ్చునగాని ఆయ్యగారే ప్రకటించి రుజువుపాత్యములేదు. ఇట్లు ఆయ్యగారిని మందలించుట వలనను నిరుత్సాహపడగ నయ్యగారిని కక్షించుటవలన దేశమునందు భావనలగుగా నాందోళనమును కలిగించుట ఇప్పుడు తగదని యును దొరతనమువారు తెలిచినది కన్న ప్రభువు గారు ప్రభువుల సభలో నుడివరి. ప్రాప్తువుగారికి కంప్లెట్ కలిగినది. విషయ మంతటతో విరమించు జడినది.

సామ్రాజ్య యుద్ధసమావేశము.

లండను, జూన్ 24:— ఈనెల 12-19 తేదీలకు నడుచు జరిగిన చర్చను అధివేతనముల కార్యాలయమువారు సంగ్రహముగా ప్రకటించిరి. వాల్టరు లాంగుగారే అధ్యక్షత వహించిరి. ఇండియామంత్రి మున్నగువారు సభకు వచ్చిరి. ఆంగ్ల సాకాదశప్రాశస్త్యము వలన సభివేతనముల మంత్రులందరు నీ సభకు రాగలిగిరి. గ్రేవు యుద్ధసంఘమునుగూర్చి గాలిఫోర్నియా వారిని కాపాడునట్లు టర్కీవారిని నిర్బంధపరచ వలెననియు అన్ని దర్జాలవారికిని సమానము సార్వకచిహ్నము నేర్పింపవలెననియు ఆయా రాష్ట్రములలో చనిపోయినవారి

సంఖ్యనుబట్టి వారు పరిష్కారముల నవలంబించుటకు వ్యయమును భరింపవలెననియు ఒక్కొక్క సమాధికి 10 పానులు వ్యయపరు పవలెననియు నిరూపించబడెనది తరచుల సమాధుల కృత్యము లిక్కవలెననియు తీర్మానింపబడినది. యుద్ధానంతరము వలనపోవు టనుగూర్చియు సామ్రాజ్యసంబంధి అధిక విషయములను గూర్చియు చర్చ జరుపబడినది.

ఇండియా సేన - సైనికోద్యోగములు.

లండను, జూన్ 24:— ఇండియా రెజిమెంటులో వెనుక టినండి రియమెంటు అట్టింగు మేజరుజిల్లా నీయగూడ దను తీర్మానమును గూర్చి చురల నాలోచించదగిన కారణము కలదా యిది ఇండియాదొరతనము వారి నడిగద నని పార్లమెంటు ప్రజల సభలో మాంటాగూ గారు ఏమిటాకి సమాధాన మిచ్చిరి.

యుద్ధ లాభములు

ఇండియాలో చాలమంది యుద్ధలాభము లధికముగ లభించినవిగాన నచట నేల నదనపు పన్నును వేయ రాదని సర్ హెచ్. క్రెయికు గారు గడిగిరి. దానినిగూర్చి మార్చి నెల లో అధికమంత్రి తెలిపిన విషయములను వివరించి ఆదాయ మధికముగా కావలసిన అనవసరము కలిగినచో ఇండియా దొరతన మునా రావచ్చునుగూడ నెప్పుడైన విధింపగల రని నుడివరి.

యుద్ధాంతము.

1919 లో యుద్ధము నుగియు నని చెప్పుబాలము. ఆ సంవత్సరమున జర్మనుల నోడెంచుటకు క్రొత్తసేన కావలసి యున్నదని ఆక్లండు నెడ్డిసు గారు మాంచెస్టరులో నుడివరి.

గొప్పవైమానికపుదాడి

లండను, జూన్ 24:— బ్రిటిషు ప్రధాన కార్యాలయ ముకర్త నన్న రైటుగారి విలేజున 24 వ తేదీనాటి నాయం కావమిట్లు అంతరం వెను:— మే 19, 20 వ తేదీలను లండను మీద జర్మను లానరింపినదాడిలో విశేషవ్యయము గలిగిన వని జర్మను లొప్పుకొనిరి. 28 విమానములలో 7 కూలినవని ఇదివర కు తెలుపబడిన మరెముగుకూలినట్లుకన్పించుచున్నది. ఇదివర లో మరెముకవిధమగు విమానములను నడుప నలవడినవారిట్టి బాంబులనువేయు విమానములలో నలవాటు గలిగియుండలేదు. ఆ పనిని నేర్చుకొనినవారిలో ననేకమంది చంపబడిరి. జర్మను వైమానిక కాలలందు విమానములు ధ్వంసము చేయబడినవి. విశేష అనుభవము సహితము చాలమారులు ప్రయాణము చేసినవెనుక గ్రేటుబ్రిటను తీరములు వెనుక చిగునడిచినను తమ కష్టములనుండి తొలగబాలకున్నా రని తెలిసికొను చున్నారు.

యుద్ధఖయిదీల సభ.

లండను జూన్ 24:— "టైముస్" పత్రికయొక్క పేగునిలేఖరి ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు. యుద్ధ ఖయిదీల సభ కర్త జ్యూను ప్రతినిధులను ఇంగ్లీషు ప్రతినిధులను చాల వర కల్గిపాటుభేదములు గలవను వార్తకు కొంత ఆధార మున్నదని తెలియుచున్నది.

విగ్లండు విషయము.

ప్రధాన మంత్రి యుపవ్యాసము.

లండను, జూన్ 25:— పార్లమెంటు ప్రజలసభలో జరిగిన చర్చసందర్భమున విగ్లండువిషయమును పరిష్కరించుటకుగల యిట్లుందులను వివరించిరి. విగ్లండువారి అంగీకారము లేకుండ విగ్లండును పరిపాలించుట తటస్థించినది గాని యుద్ధమును సాగించుటయందు దొరతనమువారు నిమగ్ను లగుటచే కొన్నిలోపములు కలిగినను నుమింపదగినను. ఈకాననున ఈ సభివారు చాగుగా నాలోచించి అనుమతింప బాలకపోయిగాని ఇంతలో విగ్లండునందు కుట్ర వెల్లడియగుటవలనను మతగురువులు నిష్పాధమును తీరప్పగించుట (అనగా సామ్రాజ్యాధికృతి తన తీరప్పగించుట) వలనను ప్రతిపాలభావ మేర్పడినది. మత గురువులు చేసినది చాలలేవ్వని. దానిని విగ్లండులోనివారు కొందరును ఇతర జేతములలోని మతగురువులునుగూడ నిరసించిరి. ఈ ప్రతిపాలభావ మదగువలనను మరల స్వప కి సాలనము మెసగుటనుగూర్చి ఆలోచింపబడినది. అంగీకారమును జేయుచున్న సందర్భాగవాదుల భావమంతయుమారినది. నివాసీయులు కుట్రచేయుటచే స్వాతంత్ర్యములకు కలిగినభంగ మిదివర కెన్నడును వక్షవీరితమున కలుగలేదు గాని త్వరలో నే అకమాలభావమును కలిగించు కింక ననకాళము పోలేను. విగ్లండు సమస్య యుద్ధవిషయము. దానిని పరిష్కరింప కుండుటచే చునకును సంయుక్త రాష్ట్రములకు ను గూడ చిక్కు లధికముగా నున్నది. గాని సర్ ఎడ్వర్డుకార్న నుగారు రెండుసంవత్సరములకు పూర్వము చూపిన సహృదయము నే యిప్పుడుగూడ చూపి ఆలస్యమువారి నంగీకరింపజేయుగోరెదను. ఏప్రిలు నెల 9వ తేదీ ప్రకటనమును దొరతనమువారు నుపలించుట నిశ్చయముగాని పరిపాలనమున అనుభవజ్ఞుల సలహా వాదరి. తును. విగ్లండువారు యుద్ధమున తోడ్పడవలెను. ఏధర్మముకొరకు విగ్లండువారు నిలచిరో దానికొరకే ముము గూడ పోయిచున్నాము గాన విగ్లండువారు మనకు తోడ్పడవలెను గాన వారు స్వచ్ఛందముగ తోడ్పడుటకు దొరతనము వారకకాళమును కలిగింపవలెనని లాయకుజార్జి గారు రనిరి.

ఆస్పిర్తుగారు.

విగ్లండు సమస్యను పరిష్కరించుట అత్యవసరము గాన 15 నెలల క్రితము నేను చేసిన నూచనము నే నిప్పుడు రద్దు పరుచుకొనుచున్నాను. అధివేతనముల మంత్రులినటికి వచ్చిరి. గాన నీ విషయమున విగ్లండులోని అన్ని కక్షలవారికిని ఆంగ్ల దేశము వాకిని గూడ ననుకూలమగు విధానము నేర్పరుప వలెనని వారిని కోరుట సముచితము. సామ్రాజ్య యుద్ధమంత్రి కర్మము వారు పరిష్కరింప దగిన ముఖ్యతను విషయమిం కొ కటి యుండదని ఆస్పిర్తుగారు రనిరి.

కెనడా వారీవిజయము.

లండను, జూన్ 25:— గతరాత్రి న్యూజెల్లీవిటాసి యుద్ధ కెనడావారు దాడిసలపి 22 మంది 6 మరకరంగులను పట్టుకొనిరి. స్క్రేపుకు దక్షిణమున మేము కొందరిని పట్టుకొంటిము. రాత్రివేళ విల్లెర్సు బ్రిటోనేలకును ముగ్లంకోరుకును నడుచుకు ఆవియునుకు దక్షిణమును మెర్సెల్లేస్ పశ్చిమము నకు కేతువులు ఫిరంగులను కాల్చిరి. వారు విషవాముగోళముల నధికముగా ప్రయోగించి రని బ్రిటిషువారు తెలిపిరి.

పరాసురంగము.

ఎయసుకు తరమున 24 వ తేదీని మావకేమైన స్థానములలో ఫిరంగుల నధికముగా లెక్కపెట్టె ఈకాన్య భాగముని శత్రువులు కాల్చితిలపడిరి. మాపక్షి:దలలేను ఫావలను కాల్చిరంగములలోగూడ ఫిరంగులు కాల్పబడె నని పరాసువారు తెలిపిరి.

ప్రాస్యాలో విమానదళము.

24 వ తేదీ రాత్రి మెట్లు సాబుకు ప్రేమనమిద నాలుగుసాగులు 6 టన్నుల బాంబులను ఆంగ్లవిమానములు వదలివది. 24 వ తేదీని డిల్లింజనులోని సార్వభౌకను యంత్రకాలల మైనను మెట్లుసాబుకు రైలుమిదను మరిల బాంబులను వదలెను. రెండు శత్రువిమానములు ఎత్తు మైనవి. మావిమానము లన్ని యును మరలివచ్చెనని బ్రిటిషువారు ప్రకటించిరి.

౧౦వన, జూన్ 25:—ఆస్ట్రేలియా యుద్ధమునం దెంత
 సహాయ మొనరించినదియు కానుక వెల్లు ప్రధాన మహాబా
 గారు ఆస్ట్రేలియనులంచినవద్ద తెలిపిరి. ఆస్ట్రేలియా ఇ.తవరకు
 4,26,000 సైనికులను జేర్చిరి. అందు 3,20,000 మంది 14000
 మైళ్ళుదూరమున నున్న రణాంగణముల కంపుటడిరి. ఈ మహా
 సైన్యమున కగు అన్ని విధములగు వ్యయమును గతి రెండేడ్ల
 నుండియు వారేధించిరి. ఫ్రాన్సునకు దది అయిగుపటాలముల
 పోషించుచున్నది. ఈజిప్టు పేలవీరులకు దొక ఆశ్రికపు పటాల
 ములకు దగ్గినంతమంది నది పోషించుచున్నది. ఇంకస్వదేశమున
 ననేకమంది సైనికులను పోషించి వారిని యుద్ధసన్నాహాల
 జేయుచున్నది. దాయము ఆస్ట్రేలియను నావికా వర్గ
 మునకు దోడ్పడుటను మనుష్యులును గలసి 9000
 లకు వైగానున్నారు. యుద్ధసమయమున ఆస్ట్రేలియా నావికా
 బలమంతయు సామాన్యకొంతమునారి కప్పించుటకును దాని
 కగు వ్యయమంతటిని కానుక వెల్లేవరచెను. ఆస్ట్రేలియావన
 సంఖ్య 50లక్షలైన పూర్తిగలేవును నూటికి 8కుపై వెల్లు
 వనుంది సైన్యమున జేరి. ఇప్పుటికి 48,078 గురు రణాంగణమున
 నుండిరి. 1,33,000 గురుకు వెల్లున తగిలెను. 3,274 గురు
 మాత్రము కేను స్వాధీనులైరి. అనగా నూటికి 1 గు చొప్పున
 ఆస్ట్రేలియా ప్రజలు నశించిరి. పురుషులలో నూటికి ఇద్దరు
 చొప్పున నశించిరి. ఈ నెలఘటనకి ఆస్ట్రేలియా 22 కోట్ల
 పాతల ధనుసుల యుద్ధము నిమిత్తము వ్యయము చేసెను.
 పన్నుతార్థికసంకల్పమున నుమారు 10 కోట్ల పాతలు వ్యయ
 మయ్యెను. ఈ సైనికులు మరల తమ సేవిని యుద్ధాంగము
 లకు మరలఁబర్చితి మగువ్యయము నది భరించును. అంలలకు
 నుమారు 8 కోట్లపాతలగును. కానుక వెల్లు వెన్ను లిప్పుటికే
 35 లక్షలకు మించి యున్నది. ఆస్ట్రేలియా స్వీకరునంతయు
 యుద్ధముమీద నుండుటచే నీ వ్యయములకుమార్పి ఆస్ట్రేలియా
 యిందుకయు సమగుకొనలేదు. దేశముల విశేషముగ నుద్వృ
 ధించుచు నత దుపస్యాసమును చాలించెను.

ఆమెరికా

అమెరికాలో నైనిక సమావేశము.

వాషింగ్టను, జూలై 25 :- ఆంగ్ల అమెరికా దేశముల వారి నిర్బంధ నైనిక విషయక మగు సంధిని సెనెటువారు స్థిర పరచిరి. అమెరికాలో నన్ను బ్రిటిషువారిలో 20-44 ఏండ్ల మధ్యవారును బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునందున్న అమెరికావారిలో 21-31 మధ్య వరుసవారును సేనలో చేరి తీరవలెను గాని వా రులను స్వతంత్ర సేనలో చేరదలచినచో సవకాశమియ్యబడును. ఆమెరికాలో 60 వేల మంది సేనదారులును 250 వేలమంది ప్రైవేటువారును సేనాదాలో 86000 మందిని కలుపుకొని ఆంగ్ల సామ్రాజ్యమున 54000 మంది అమెరికావారును దీని ప్రకారము సేనలో చేరవలసియున్నది. బిల్లందు ఆస్ట్రేలియా దేశముల వారిని మాత్రము చేర్చునాడనకు వరకులను.

నాకలు.

ఆంగ్ల దేశమువారి కంట్రాక్టు ప్రకారము మొదటి 10 ల కుల టన్నుల కొత్త నాకలును ఈ వెలఖరులతోను నిచ్చి వేయబడెను. గతవారమున 87480 టన్నుల నాక లియ్యబడి నది. 1918 లో నింతవరకు 924200 టన్నుల నాక లియ్యబడి నది. జూలైలో నిర్మించబడిన 45 ఉక్కు నాకలును అమెరి కాకు చేరినవి. రెండవట్టి 23 నాకలలోను 22 నాకలు అమెరి కాకు చేరినవి.

జపాను

బ్రిటను ; జపాను.

టోక్యోయొ, జూలై 24 :- బ్రిటిషు ఫ్లోయర్స్ లును తెలుగును చక్రవర్తిగారికి బహూకరించుచు కర్మాట యువ రాజు ఆర్ధరగారి కిట్లు చెప్పిరి. - బలవత్తరములగు జపాను దేశ ములతో త్వరితగతినందులకు బ్రిటిషు నైన్యము సాటియ మొందుచున్నది. దాని మహాసాంప్రదాయమును, స్వాధీనత్వమును, దేశభిమానమును ప్రపంచమంతటి శాశ్వత్యమును గలిగించి వారి యామోదమును జూరజేయుచున్నది. చక్రవర్తి గారి వేటను సంగీకరించుట జపాను బ్రిటనులకుండు స్నేహ పాశాలు మరల దృఢపరచియును జేయుచున్నది గ్రహించ నగును. అట్టి నైన్యమున నన్నర లిరుదమును బడయుట జాగ్గి చక్రవర్తిగారి స్నేహమును తా నెంతో భూషించుచున్నదియు తెలుపగలదు.

టోక్యోయొ మేజయరుగారు ప్రజల తరపున యువరా జుగారికి రెండు ఖడ్గములను బహుమతి చేసిరి.

లండను, జూలై 24 :- టోక్యోయొ యందలి "టై మ్సు" విలేజరి ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు. - 15000 మజ్ద కోస్తావాక్కులు వ్రాసివిస్తామి కరకును జోయిరి. వారు పశ్చి మదగమున పోరాడిరింప నాకురవనుచున్నారు. వారిని తీసి కొని వచ్చుటకు ప్రయత్నములు చేయబడును.

జర్మనీ

యుద్ధాంతము.

అంస్టరడం, జూలై 25 :- జర్మనీ రాజ్యాంగసభలో హతిగును యుద్ధస్థితిని వివరించి 1919 లో గూడ యుద్ధము ముగించ దనుటచే చాల నాతురము కలిగినది.

రష్యా

తెల్ల సముద్రమున జర్మను అంతర్దాములు.

మోస్కో, జూలై 7 :- తెల్ల సముద్రమున జర్మను అంతర్దాములసంచారము నాడేమియును చివరనుట తెలుపగా ఆచటి రష్యానాకల భద్రమునకు పూచీపడజాల మని జర్మనులు తెలిసిరి. జోల్లి విక్టోరియాకును పాత్య. కాల్యరక్తిని నాశ్యచేయుటయందు విశేషమున్నది. బ్రూట్స్-ఖనిను గార్లనుకూడ పాత్య చేసెదరను భయమున వారిని భటులు నిరంతరమును కాపాడుచుందురు. వారును తరుచుగా మారుచేషములతో నుందురు.

జోల్లి విక్టోరియా ప్రభుత్వమును తొలగించుట. లండను, జూలై 24 :- మోస్కోను పోస్టు యొక్క వాషింగ్టను విలేజరి ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు. - జెనినగారు అధికారమునె గాక ప్రాణమును గూడ గోల్పోవ నున్నారని నూచించుటకు తగిన నివేదనలు వచ్చినవి. జోల్లివిక్టోరియా లధికారమునండి తొలగింపబడిన యెడల వారి యనుచరులు నురల తీరుగబడి జర్మనుల తింత్రముల నుండి తప్పించుకొనుట కును, మిత్రమండలి వారి సహాయమును గోరుటకును అన్ని ధియముల ప్రయత్నింతురని రాజకీయజ్ఞులు నమ్ముచున్నారు.

కాల్పుటగా ప్రశంస.

అయ్యో, కాల్పుటగా మనది శ్రీనాథ కవిసార్వభౌ మునిచే తన పాత్రములందు వారిధి తీరమున నుండినట్లు పేర్కొనఁబడెను. దీని గుఱించి యెవ్వరైన జర్పించిరా? చర్పించిరి. వారిలోఁ గొందఱి నామముల నుదాహరించెదను.

(1) శ్రీ కందుకూరి వీరేశలింగము పంతులుగారు కా; కనకమ్మధర ధీరువారి తిటి కాల్పుటగాధీశ్వరుకొ, అని గ్రంథ స్థమైయుండ దాని "కాల్పుటగాధీశ్వరుకొ" అని సవరించి కొత్తపత్తనమున నర్థము ఖటించి వారి యభిప్రాయమును ప్రకటించిరి.

(2) "వారిధితీ" యనఁ బశ్చిమ వారిధితీ కాల్పుట మని శ్రీనాథ కవిసార్వభౌము నభిప్రాయము గనుఁగొనినట్లు రచించిరి. పశ్చిమమునంద్రతీరమునఁ గాల్పుటగా మనది యొకా నొకఁ డుండియుండనోపు నని శ్రీ అక్కిరాజు. ఉమాకాం తముగారు దెలియఁబ్రకటించిరి.

(3) శ్రీచిలుకూరి వీరభద్రరావుగారు వారిని వీరిని దూషించుచుఁ గాలపట్టణము గాల్పుటగానుగాఁ ప్రయోగింపఁ బడె నని వ్రాసిరి.

ఇట్టి యభిప్రాయముల నాకుఁ దోచిన భంగి విమర్శించి నాయభిప్రాయమును వెల్లడి సేయుదు. వీరేశలింగము పంతులు గారు కాల్పుటగాని వ్రాసిరి గదా? కాలమునది యాంధ్ర పదముని యాంధ్రవిద్యుద్విశింబకదా? 'కాల' అనఁగాఁ బ్రకాశించు పట్టణము. క్రియాజ్య విశేషజాగ్రము (కాలు నట్టి పట్టణము) కర్మధారయనమాన మగును. నూ "అచ్చికం బులం బదమధ్యంబుల నలదగల యుత్సంబునకు లోపంబు బహుళంబుగ నగు" అనునూతనమునఁ "గాల్పుటగాధీశ్వరు కొ" అని ప్రయోగార్థంబుగా నూహించిరి. "కాల్పుటగాధీశ్వరుకొ" అని యుండుదాని యందలి జర్మం బొచ్చికమ ధ్యస్థ ము గాదు. ప్రయోగింపఁదగు నా? మఱియు, "అ, ఈ, ఏ, నే, నీ, నా, తా" యుత్సాహము గీర్వాణపదపూర్వములై కర్మధారయన సమాసత్వముల మొందు నదియఁగాక, "వాడియూఖములు" ఇత్యాది ప్రయోగము లుపయుక్తంబులయ్యెను గాని "కాలు + పట్టణాధీశ్వరుకొ" అని శ్రీనాథుఁడు ప్రయోగించెనని పంతులుగారు వచించుట కుఁ గారణ మెద్దియో? తిటి కాల్పుటగాధీశ్వరు ననియో? తిటిం గాల్పుటగాధీశ్వరు ననియో? పంతులుగారు రన్వయింపక వ్రాసి రా? తిటియను సంస్కృత శబ్దముతో క్రాలును వాంఛించెట్లు సమనించున; సమనింపదుగదా? క్రాలు + పట్టణము "కాల్పు ట్టణమునియండి యుండినచోఁ క్రాలు, ప్రకాశించు కనునర్థము పట్టణమున కన్వయించును కాని కాల్పుటగాధీశ్వరు" నను నప్పుడు కొత్తపట్టణమున కధిపతియనునర్థ మెట్లు లభించును; న్యున్వయము.

ఉమా కాంతముగారు, వారిధితీ కాల్పుటగాధీశ్వరు నని శ్రీనాథుఁడు ప్రయోగింపఁ బశ్చిమమున పదములొకించి ప్రయోగించెనని వారికిఁ దోచిన తీలనకారణముగ నిరాధార ముగవచించిరి. కాంతముగార్లు పడమటిసముద్రమున యర్థము సేయుట నిజముగ వారి పాండిత్యము ప్రకటించుటకని చెప్ప నగును.

వీరభద్రరావుగారు, కాల్పుటగాధీశ్వరు నని "కృష్ణ" అనశబ్దమునకుఁ బర్యాయమగు కాల్శబ్దముతోఁగి ప్రయోగించె ననివ్రాసిరి. రావుగారు, కాల + పట్టణ, అని యుండ "కాల్పు ట్టణ" అని శ్రీనాథుఁడు ప్రయోగించెనని వాల్మీకి గ్రహించిరా? ఏమాత్రముచే నాధించెనో? రావుగారికి తెలియును. నూ! కలదాదేరంతరుతో లోపస్వాత్.

అననూత్రము దెనఁగుబాసనని యెఱుంగరా? ఎఱింగియు జాణలెట నట్టులూహించిరా? పాతకులారా ఈత్రశంస గుఱించి 150 పేజీలగ్రంథము వ్రాసితిని. కాగితముల కరవు నన్ను నిరుత్సాహునిఁ జేయుటచే సంక్షిప్తముగ వాంఛనీయమునకు దెలియఁజేయుచున్నాఁడ పంతులుగారు వ్రాసినదియు, రావు గారు వచించినదియు సాధుప్రయోగము గావించుటకుఁ (బక్వ) త వ్యాకరణములు సాలవు. పంతులుగారు భిన్నాభిప్రాయం లే? శ్రీనాథుఁడట్టి కాస్త్రపేదీయయ్య నిట్టి ప్రయోగములు గావించువా? గావించఁడు. వారిధి తిటమందు నొకానొక పట్టణము కాల్పుటగా మనుచేరనుండెనని వ్రాయవలయుఁగాని చమత్కారము నూపరాదు.

"కృష్ణపట్టణమే కాల్పుటగా మని భావించెను" అను రావుగారి వాదము విశ్వాస్త్యము గానేరదు. కృష్ణపట్టణ మను వాడుక శ్రీనాథుని జీవితకాలములోనుండెను! తేదా? శ్రీనాథుఁడు నూత్రములఁబ్రాటించక యంతటి యప్రయోగము గావించువా? గావించఁడని ముమ్మారుచెప్పవచ్చును. ఇకవాద ముమాని, కాల్పుటగా మనది సముద్రతీరమున నుండినదియనె సముద్రతీరముననో ఏవోటునో గ్రహింపవలయును గాని కృష్ణపట్టణమునకుఁ గాల్పుటగామని ప్రయోగింపఁబడె ననుట భ్రాంతిమద్యాకృమగును.

బాలకవి. కాశీభట్ల, కృష్ణరాయశాస్త్రి సార్వభౌమము.

నేమనలు లిఖరలు లీగు కలకత్తా:- ఈ సంఘమునకు గా|| నురేంద్రనాథజెనార్డ్ గారి రధ్యక్షుడు. గా|| మహారాజానక్ మణింద్రచంద్రునిది సర్ విసోదచంద్రమిత్ర, గార్లుసాధ్యక్షులు గా|| ప్రవాసచంద్రమిత్ర, పృథ్వీచంద్రరాయగార్లు శార్వ దయ్యలు. యతింద్రనాథవినుగారు కోశాధిపతి ఈ సంఘము వారు నిమ్మ జాత్యుద్ధాతకసంఘమున కిదివరకే 20 ప్రాథమిక సాతకాలలను గ్రామములలో నెలకొల్పుటకుగాను భవనహ యముచేసిరిని తెలియుచున్నది.

వైగునలన మరణములు:- 1917 జూలై నెల కడపటి వారమున 100 మంది మాత్రమే ఇండియాదేశమునందంతటను చనిపోయిరి. జూలై మొదటివారమునుండియు మరణములు హెచ్చినవి. 1918 మార్చి నెల 2-వ వారములో 82882 మంది (చాల హెచ్చు సంఖ్య) చనిపోయిరి 1907 మే నెల రెండవ వారములో 82000 మంది చనిపోయిరి మార్చి నెల మూడవ వారమునుండి మరణములు మరల తగ్గినవి. 1918 జూలై నెల 1-వ తేదీతో నంతమగు వారమున నిరుటికంటె హెచ్చుగా నున్నను దామాషాకు తగ్గినది.

హోమయూలీగు:- కలకత్తా హోమయూలీ శీగువారి యాజమాన్యమున జూలై 25 తేదీ నాటిసాయంకాలము వృత్తుర రాజకీయస్థితి నాలోచించుట కొక సభ చేయబడెను హిరేంద్రనాథ దత్తాగారు సభాధిపత్యమును వహించిరి. సర్ నుబ్రహ్మణ్య అయ్యరుగారియం దమితద్వధవిశ్వాసము తెలుప బడెను. వారు వ్రెసిడెంటులెల్లగుగాక వ్రాసినలేఖ ఆమో దించబడెను. చిరుదమును, నైటుమొట్టును వారు పరిత్యజించి నందుల కామోదము తెలుపబడెను. కాంగ్రెసులీగుప్రదాశిశ్శ తత్కృతకనుండు సంస్కరణముల కంగీకరింపవల దని ప్రజల హెచ్చరించుచు నొక శిశ్యానము చేయబడెను.

ఒకడు తనకుమారుని కాళికి బలియిచ్చుట:- హరిరా దామశివీ అనువాడు (బంగాళీ) గోరాగ్రామమున గత డిశంబరునెల 16-వ తేదీని తనయింటిరెలుపు లోన గడియచేసికొని కాళీపూజ చేయుచుండెను. అగదిలోనే 45 దినముల ప్రాయ ముగల ఆనీని పశివిడకు పరుండబెట్టిరి. ఆకస్మికముగ పశివల్లు వాడు పెద్దపెట్టున కేక పెట్టుటని చాలమంది పోగుపడి తలుపు పగులగొట్టి లోనికితోయి చూడగా నా పిల్లవానికంతయు పూర్తిగా నయకబడియుండెను. రక్తస్పర్శకుకత్తి చెంతనుండెను. అతనివైని కేసుచేయబడినది. మిథునాపురముజిల్లా జడ్జి గారు విచారణ చేయుచున్నాడు. వాయిదా చేయబడినది.

శ్రీలకు వరప్రసాదినీ. డాక్టరు జె. శె. రావుగారి-భౌతికసార. ఋతుశూల, ఋతుబద్ధము, కాలముతప్పి ఋతురక్త ప్రావము, అపస్మారము (మూర్చ) తప్పక నివారణయగును. వెల 80 పాతాదులు రు. 2-4-0 మాత్రము. (1209) ధన్యంతరి ఆశ్రమము, 45, విక్ ట్రీట్, ట్రెస్టికను, మదరాసు.

10 గుట్టముల పవనగల సింగిల్ సి రెండవ ఇంజను, 3 వేరుకేకపప్పు వోషనర్లు, 80 కుత్తునాగపురకము, 20 అగుగుల సాప్టింగు, 1 పెద్దపుల్లి, 9 చిన్న పుల్లిలు, 6 మట్టలు కాంపొండుకు వేసే ముండ్రంతలులు, ఇంకా యితరసామానులు నుమూడు 1200 రూపాయల కిమ్మకగుల సామానులు విక్రయిం మనకు సిద్ధముగా నున్నవి. (1282)

కావలసినవారు మిట్టా చిన్న వెంకటసుబ్బయ్య గారికి ప్రొద్దుటూరికి వ్రాసికొనవలెను.

విజ్ఞానచంద్రికా పరిషత్తురేక్ష 1918. బహుమతులు రూ. 250 రాక్కుముగను రూ. 200 విలంకల పతకములుగను పంచి పెట్టుదును. నియమములకు (కింది చిరునామాకు వ్రాయుడు. (948-947) ఆచంట లక్ష్మీపతి. బి. ఎ., ఎం. బి., సి. ఎం. మేనేజరు, మోటుకోడు, మదరాసు.

బొబ్బిలి! శ్రీ బొబ్బిలి! విశ్రమసింహపురి ఆంధ్రభాషాభిమాని సమాజమువారు తమయధ్యక్షులు బ్ర. శ్రీ. వేదము వేంకటరాయ శాస్త్రిలవారు రచించిన కొత్తనాటకము. "బొబ్బిలియుద్ధము" నెల్లూరు పురమందిరమున జూలై 29 ది కనివారమురై 9-30 గంటలకు ప్రదర్శింతురు. నే. రామదాసు M. A., (వనరతుడు. (1285)

బదవ ఆంధ్ర దేశ గ్రంథాలయసభ

3-వ ఆంధ్ర సారస్వత మహాసభ.

విశాఖపట్టణము, జూన్ 28:- నేటియడను పెనిమిది టింటుల తిరిగి పురమందిరమున గ్రంథాలయసభ సమక్షాద్ తీర్మానములు జరిగినవి. 1880 సంవత్సరం 21-వ నెంబరు ఆట్ట ప్రకారము నిర్వహణకాగీరు గ్రంథాలయములకర్తవ్యముందీ రుసుమును వసూలుపఱచకనే ఆట్టి రిజిస్టరు అంగీకరించవలెను. ఆంధ్రదేశగ్రంథాలయము లన్నిటికి ఆంధ్రభాషయందు వొరతిన మువారు ప్రచురించుచున్న ప్రకటనము లన్నియు నుచితముగా నిచ్చుచుండవలెను. గ్రంథాలయములకు స్థానిక స్వపరిపాలనా సంఘములనుండియు, దొరతనమువారి బొక్క సమనండియు, భవనసహాయము చేయుచుండవలెను.

ఆంధ్రసభతో పాటు గ్రంథాలయసభను ఆంధ్రసభ జరుగు ప్రదేశములంద జరుపుచుండవలెనని ఆంధ్ర మహాసభ సభవారు చేసిన తీర్మానమును సభవారు అంగీకరించిరి. ఆ తీర్మానమునకు కృతీరేకముగ నేలనూతుల నుబ్బారావుగారు, కే. ఎస్. నారాయణరావుగారు మట్టాడిరి. అంతట "వోల్టు" తీర్మానగా తీర్మానమునకు అనుకూలముగ 19 మందియు, కృతీరేకముగ 171 మందియు వోల్టు నిచ్చుటచే ఓడిపోయెను.

గ్రంథాలయముల యాజమాన్యముక్రింద ఆంధ్రుల ప్రత్యేక కర్వక్కిని, కళలను, ఆచారములను, పంతులను, వర్ణవర్ణములను, ప్రాంతానుపాదములను, తమకు సంబంధించిన రాత్రిపాఠశాలలయందు, ఆంధ్రుల ప్రత్యేక కర్వక్కిని, కళారూపమును, దేలుపు విద్యా విధానము అవలంబింపవలెనని సభ వారు ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయసాంఘికలను కోరిరి.

ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయసంఘమునకు లెజిస్లేషన్ రాసు మోహన భర్తృపుత్రుల భాండాగారమును కేంద్ర గ్రంథాలయ ముగా చేయుచు సాంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘము వారిచే నిర్వహింపబడిన నిబంధనల ననుసరించి నిర్వహించుటకు సభ వారు తీర్మానించిరి.

ఆ తీర్మానమునుగూర్చి రాజమండ్రిలో నుంచవలసినదని చింతింపెట వేంకటరమణయ్యగారును, ఏలూరునందుంచవలసిన దని దుగ్గిరాల దేవురాజుగారును కొంతనడి యుపన్యసించిరి. ఎట్లగునని ఆభిప్రాయముననుసరించి వైయిరువురు తమ తీర్మానముల రద్దుచేసికొనిరి.

ఆంధ్ర పరిశోధక మహాసభందలి పక్షమున పితాపురము లో లిఖితపుస్తకాలయమును స్థాపించి ఆంధ్రదేశభాషాబాహ్యము చరిత్రాభివృద్ధికి బాటపడుచున్న ఎన్నగుడెం జనించారు. శ్రీచెలికాని లత్తారావు గారి సభవారు హృదయపూర్వకముగ నభినందించుచు సాంధ్ర దేశమునందలి గ్రంథాలయముల వారు తమ కత్తి కొలిది తమ చుట్టుప్రక్కల లిఖితగ్రంథాధికముల సంపాదించి వైయహామండలి వారికిఁబంపి సాయపడుట యత్యవసరమని యభిప్రాయపడుచున్నారు.

భాషా సాహిత్యాభివృద్ధికిని, అన్వేష్యాభిప్రాయముల వెలిబుచ్చి నూతనసమాచారముల గ్రహించుటకును, భావప్రకాశమునకును, చిన్నచిన్న గ్రామములయందు ఎల్లరకును, ఉన్న తోద్యమములకే క్రింది పోషించుటకును, వార్తాప్రకాశనిర్వహణమునం దనుభవము సంపాదించుటకును, ఆంధ్రప్రదేశ్ మహాసభను, సాధనం బగు వ్రాతపత్రకలను ప్రతి గ్రంథభాండాగారమువారును వెంటనే స్థాపించుట యావశ్యక మని తీర్మానించిరి.

ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘమునకు నిబంధనల నేర్పఱచుట కొక యావసరమును చేర్పఱచిరి. వాల్మీకివారికి, ఆంధ్రప్రతిభాధిపతిగారికి, వర్ణుల చిన్నరాజుగారికి కృతజ్ఞతను తెలిపిరి. చెన్నపట్టుమునకు నేలనూతుల నుబ్బారావుగారు పిలిచిరి. కర్వలందరు మద్రాసు ఆహ్వానమే యేకగ్రీవముగా నంగీకరించిరి. తీర్మానముల యనంతరము సభసంతోషముగ ముగిసినది.

ఒక విలేజు యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:- కడవి నవరమునందు 78 గుడిసెలు గలిగిన ఒక గ్రామము వర్తమై గ్రామ జనులు నిరాధారులైరి. చెన్నపురి యందు మహా బాత లని ప్రఖ్యాతి వహించిన పొత్తూరి అయ్యన్న పెట్టిగారు ఆ సమయమున ఒంగోలునందుండిరి. వారు తక్షణము ఆ గ్రామమునకు పోయి నిరాధారులైన గ్రామజనుల నురార్చి చుటకు గుడిసెలను గట్టుకొనుటకు ధనము పొసగిరి. ఇట్టి మహాదాతలు అతి స్వల్ప సంఖ్యాకులు. పకాలమున నిర్భాగ్యులకు సహాయముచేసిన ఈ శ్రేష్టిగారికి గ్రామజనులు అతి కృతజ్ఞులై యున్నారు.

(నూ స్వకీయ విలేజుకుని యొద్దనుండి)

విశాఖపట్టణము, జూన్ 28:- నేటి యడనుము 7-80 గంటలకు పురమందిరమున ఎనమండ నారాయణమూర్తి పంతులుగారి యధ్యక్షత్వక్రింద సమావేశమైనది. ప్రపథమమున నిదమర్తి లక్ష్మీనారాయణగారు బాతీయగీతములను వాడిరి. చింతింపెట వేంకటరమణయ్యపంతులుగారు "ప్రాగ్భవ పద్యములు" ననుచిరి. అంతట సంఘాధ్యక్షులు ప్రభుల లక్ష్మీనార సింహం పంతులుగారు తమ స్వాగతోపన్యాసము జరిపి సభ్యుల వాహనం ధరితులగు జేసిరి. పిమ్మట అధ్యక్షు నెన్న కొనుటకు గూర్చి బుర్రా కేవ గి కి రావు. ఎం. ఏ. గారును, ఉమ్మె ఆ లీ మ కి వి గారు ను; నేటి యాంధ్రసారస్వత మహాసభకు నారాయణమూర్తి పంతులుగారు యందుట సమంజసముగా నున్నదని విన్నవించిరి. అనంతము లెల్లాప్రగడ న్యాయరామయ్య పంతులుగారు ననుచిరి. ఈ తాళిధ్యము చలంగ ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులచే బువ్వులం కృతులై యుపన్యాసమును జరిపిరి. కొన్ని తీర్మానము లొనగ్గు బడినవి. అచట వేంకటరావుగారు "గ్రామ్యబావ-వ్యాకరణము"ను గూర్చియు, కర్వల చినపీతారావుస్వామి కాశ్రి గారు "నన్నయ వ్యాకరణము - ఆంధ్రభాష"ను గూర్చియు నుపన్యసించిరి.

తీర్మానములు.

యూనివర్సిటీ వా రేస్టర్చి యున్న పండితపరిశీలకుల యను, కనర్వ మెంటు వా రేస్టర్చి యున్న సంస్కృతపరిశీల యందును, గల సాధకబాధకములను దొరతనమువారికి నిశేధించి వారి యభివృద్ధియును బడయ క్రింద నడచారించినవారి నీ సభ వారు సంఘముగా నేర్పరచుచున్నారు. వీరు రాబోవు సంవత్సరములోపల నీ కార్యము నిర్వహింపవలయునని యాసభ వారి తీర్మానము.

నిజాం కిరాంతి రామానుజాచార్యులుగారు, మ. తాతా నుబ్బారాయణకాశ్రిగారు, శ్యామలి నుబ్బారావు పంతులు గారు, గొ. భూ. వేంకటపతిరాజుగారు, పిల్లలట్ల ఆ. జనే యలుగారు, వావిలూ శివానందరావుగారు, బుర్రా కేవగి రావుగారు, పారనంది జగన్నాథస్వామిగారు, కల్లాప్రగడ నార్యవారాయణరావుగారు.

ఆంధ్రమం దుత్తరు విద్యావ్యాపకమునకై విజయనగర మండేర్పడియున్న యాంధ్రవిద్యాలయముప్రముఖములకు సాహిత్యపాఠకులును, సాహిత్యాభిమానులును అగు సాంధ్ర ప్రముఖులు తగురీతిని సహాయము చేయవలయును.

చాలమంది ప్రముఖులతో స్థానముసంఘమును నిర్మించిరి. అందు సభ్యులు 80 మందినకు గలరు.

శ్రీ పితాపురంరాజుగారు వ్రాయుప సమకట్టిన మూర్త రా యాంధ్రవిభింతువు భాషాభివృద్ధికార్యములకు ఆత్మంతా వసరము అనుచున్నది. కావున దానిని కీర్తుముగ పూర్తిచే యింప సభవారు వానికి విన్నప మొనర్చుచున్నారు.

విశ్వవిద్యాలయమువారు ఇంటర్మీడియట్, బి. ఏ. పరీక్షలలో తెలుగుసాహిత్యము నిర్బంధముగా నుండునటుల చేయవలెను.

ఆంధ్రభాషకు సంపూర్ణమగు వ్యాకరణము లేని ఆంధ్రసారస్వతాభివృద్ధికి అడ్డగానుండుటచే ఆట్టివ్యాకరణము రచియించుట కొక పండితసంఘ మేర్పాటు చేయవలెను.

దేశభాషావాహ్యుచరిత్రలు భాషాభివృద్ధికి ముఖ్య ధారములు. యుండి యున్నను వ్రాయబడిన కొన్ని చరిత్రల సమగ్రములగు నుండుటచేతను కొన్ని నిరాధారసిద్ధాంత భాష్యములై కలబడుటచేతను, సరియైనచరిత్రలు వ్రాయించుటయావశ్యకము.

ముందుసంవత్సరము సభ చెన్నపట్టణములో జరుప నేక గ్రీవముగ తీర్మానింపబడినది.

లాభము పొందు నమాచారము సకలవిధముల యందును గృహంట్.

మా కంపెనీయందు క్రొత్తమోస్తరుల అతి సుందరమైన కనితనముగల

నగలు అమ్మబడును.

దయచేసి మాక్యాటలాగును రిప్పించి, ఒకతూరి అద్దరు ఇవ్వండి. మా వద్ద నగలుతీసికొనినవారు మరల మహాకృపిగద్ద కొనరనుట మాకు నిశ్చయము. మీరు అద్దరు చేసిమానిన ఇది వాస్తవమని మీకే తెలియను. (1280)

Address: The New Bombay Jewellery Manufacturing Co., 95, Sowcarpet, Madras.

యుద్ధవక్త్రముల విక్రయము.

ఈ నెల 26 వ తేదీవరకు 16,42,77,800 రూపాయల వక్త్రములు విక్రయింపబడినవి. బంగారము - రు 7,97,91,100 బొంబాయి 4,10,86,800 చెన్నపట్టణము 1,16,02,700 ను యుక్తరాష్ట్రములు 1,08,58,800 ఇతరదేశములు - 2,11,88,400 రాజపిచ్చులరాజుగారు యుద్ధాంతమునరకును ప్రతికర్షి రమును లక్ష రూపాయల నిచ్చుటకును నుకోలురాజుగారు 200 మందిని కరాలిచహారాగాదు 10 గుర్రములను యిచ్చుటకు వాగ్దానముచేసిరి.

21 తేదీని గుంటూరుజిల్లా మన్నవగ్రామ పొరులు ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి సమాజ మందిరమును బహిరంగ సభ యొనర్చి దేశభక్తాగ్రేసరులగు, నుబ్రంహ్మణ్యురయ్యగారిని గూర్చి కామన్న మహాసభ యందు ఇండియా మంత్రి యొనర్చిన ప్రిసంగములు ఆచారములనియు ప్రిజలకు ఆయ్యరగారి యెడల సంపూర్ణ విశ్వాసమును గాధాచార్యమును గలవని యు లోకమాన్యులగు శ్రీ తిలకు మహాశయుని యెడలను కనూచరుల యెడలను బొంబయి గవర్నరుగారు సంగ్రామ సభయందు యొనర్చిన ప్రివర్తకన మిగుల నిండాసృదముగా నున్నదనియు స్వరాజ్యరాయబారుల కొసంగిన వ్యాకుపాద్యుల రద్దుచేయును, స్వరాజ్యదర్శములకు బహిరంగ కేసుగ్రీ పగు దాక్టరు వాయరుగారిని ఇంగ్లండు వెళ్లుటకు అనుజ్ఞాపత్రిక నొసంగుట వాగుండ లేదనియు విచారణ లేకయే నిర్బంధావాసశిక్షలులకు మహమ్మదాలి మొదలగు దేశవాసులను, దర్శి చంచయ్యగారు అను ఆంధ్ర యువకుని విడుదలచేయవలసినదనియు రాబోవు అవసరదేశయ మహాసభను ఆంధ్రదేశమునకు ఆహ్వాన మొనర్చి లోకమాన్య తిలకు మహాశయుని యధ్యక్షతయందు నిల్చి ఆంధ్రులు తమ విభక్తకృత్యములను నెరవేర్చుకొందురు గాకయనియు కాంగ్రెసు, పీఠ ప్రిజాకకు తక్కువపడని మామూలుసంపాదించువనకు సక్రమముగానిరంతరావారోశన మొనర్చుచు నేయిండు వలయు ననియు తీర్మానించిరి.

ఆంధ్ర విద్యాభివృద్ధిసంఘము

1918 సంవత్సరమునందు ఇంటర్మీడియేటు బి. ఏ. పరీక్షలందు నెగ్గి ఇంజనీరింగు పరీక్షకుగాని వైద్యపరీక్షకుగాని చదువదలచిన విద్యార్థులకు ఆంధ్రవిద్యానిధినుండి ఒకటిరెండు విద్యార్థి వేతనంబుల నొసంగుట కేగ్వాలు చేయబడును. కాన విద్యార్థి వేతనంబులను బడయ గోరువారు వారి గుణగణంబులతో నీ క్రింది వారికి వెంటనే దరఖాస్తులను పంపుకొనవలయును.

ఆంధ్రవిద్యానిధి కార్యదర్శులు 7, తంబుకెట్టిపిడి, మద్రాసు.

శైవమహాసభ

విద్యార్థి వేతనములు.

శైవమహాసభాపక్షమున లింగధారి బ్రాహ్మణులకు 1918-వ సంవత్సరమునందు కొన్ని విద్యార్థి వేతనంబు లొసంగబడును. ఈ సంవత్సరమునందు మామూలు విద్యార్థి వేతనములె కాకను ఇంటర్మీడియేటు బి. ఏ. పరీక్షలందు నెగ్గి ఇంజనీరింగు పరీక్షకు గాని వైద్యపరీక్షకు గాని చదువదలచిన లింగధారి బ్రాహ్మణ విద్యార్థులకు దేవాది సంస్థానాధిపతులును ఉల్లాము సంస్థానాధిపతులును విద్యార్థి వేతనములను శైవ మహాసభా ముఖమున నీయ వంగీకరించిరి. విద్యార్థి వేతనంబులను బడయగోరెడి లింగధారి బ్రాహ్మణ విద్యార్థులు జూలై 15 వ తేదీ లోపల నీ క్రింది చిరునామాలలో నొక చోటికి వారి గుణగణంబులను వర్ణితము చేలుపును దరఖాస్తులను బంపుకొనవలయును.

కొంపల్లి కొటిలింగముగారు, గుంటూరు. సింగరాజు-నుబ్బారావుగారు, లెజిస్లేషన్. కా. నాగేశ్వరరావుగారు. 7, తంబుకెట్టిపిడి, మద్రాసు.

పోర్టు సెంటు జారి గెజెటు

హోస్టెలుండి కడ దిద్దెన కనుక సెర్టిఫైడ్ కెయిట్ లర్ ఐ. సి. ఎస్. గారు విద్యార్థులయందు పనిచేయ నియమించబడిరి.

ఎ. పొదెన్ హోం ఐ. సి. ఎస్. గారు గంజాం డిస్ట్రిక్టు నెవన్స్ బడిగా నియమించబడిరి. జి. వి. స్మిత్ ఐ. సి. ఎస్. గారు సెలవుమగిసిన కనుక బల్లారి జిల్లా హోస్టెలు డివి జనుకు మార్చబడిరి.

కర్నూలు జిల్లా పంచాయత్యం ఆర్. రామయ్యగారి గారి పిదపల యనంతరము టి. దేవరాజు మొదలయారు గారు పంచాయత్య పోలీసు డిప్టీ సూపరింటెండెంటుగ నియమించబడిరి. గుంటూరు జిల్లా నరసారావుపేట పోలీసు డిప్టీ సూపరింటెండెంటుగ నన్ను పి. గురుస్వామి అయ్యగారు గుంటూరు జిల్లా పోలీసు సూపరింటెండెంటుగారి సహాయకోడ్వ్యాగిగ నియమించబడిరి. ఆగడ స్వామి అయ్యగారికి బదులు ఆనం గుమ్మారెడ్డిగారు నరసారావుపేట డిప్టీ సూపరింటెండెంటుగా నియమించబడిరి. దిల్లీ పరాంతకుల వారు గారు 4వ గ్రేడు సూపరింటెండెంటు కడవికి ప్రామాటు చేయబడిరి. కృష్ణ జిల్లా పిలూరు నందు మాన్సిమిర్ మహమ్మదు బక్షే ఆలీసాహెబు బహదరుగారు సైపలు మేజిస్ట్రేటుగా నియమించబడిరి.

గుంటూరు నందు నెండు క్లాసు డిప్టీ మేజిస్ట్రేటు దివార్ మహంటుగారు నల్లమందు సంబంధపు కేసులను గూడ విచారించుట కనుమరిపబడిరి. చెంగల్పట్టనందు 1వ కరగతి మేజిస్ట్రేటు జి. జి. కృష్ణస్వామి నాయుడుగారు స్వ వాస్తవాలతో ఇంగ్లీషు భాషను సాక్షుల వాక్కులములను వ్రాసికొన న ను ము తిం ప బ డి రి. అనంతపురము జిల్లాలో బాండు రికార్డుల తహసీలుదారుగా నన్ను గున్నా ఆధ్య కలకరాచార్యులయ్యగారు డిప్టీ కలెక్టరుగా నియమించబడి విశాఖపట్నము జనరలు డ్యూటీకి బదిలీ చేయబడిరి. ఎం. కైలాసమయ్యగారు నెల్లూరు జనరలు డ్యూటీకి బదిలీ చేయబడిరి.

నెల్లూరు నందు హైయరు ఎలిమెంటరీ క్రైయినింగు స్కూలు హెడ్ మాస్టరు ఎం. పార్వతీశముగారు క్రైస్తవతం లేంజి సబ్ అసిస్టెంటు ఇన్స్పెక్టరుగా ను నైరాపేట హైయర్ ఎలిమెంటరీ క్రైయినింగు స్కూలులో క్వశనాను కార్యవోధుడుగ నన్ను వారా యణరావుగారు కర్నూలు జిల్లా స్కూల్స్ అసిస్టెంటు ఇన్స్పెక్టరుకు సహాయకుడుగా ను నాయుడుగ నన్ను నూప ల్మొదలగ నన్ను ప్రవాసా చార్యగారు కర్నూలు లేంజి సబ్ అసిస్టెంటు ఇన్స్పెక్టరుగా ను, నెల్లూరు నందు హైయరు ఎలిమెంటరీ క్రైయినింగు స్కూలు డిప్టీ సూపరింటెంటుగా ను టి. జి. కృష్ణరావుగారు నెల్లూరు అసిస్టెంటు ఇన్స్పెక్టరు సహాయకుడుగా ను, కడప జిల్లా అసిస్టెంటు ఇన్స్పెక్టరుకు సహాయకుడుగా ను పి. బాకరామయ్యగారు నెల్లూరు హైయరు ఎలిమెంటరీ స్కూలులో డిప్టీ సూపరింటెంటుగా ను, నైరాపేట టీచరు కాలేజీలో సహాయకుడుగా ను జి. పి. పీటర్సుగారు కడప జిల్లా అసిస్టెంటు ఇన్స్పెక్టరుకు సహాయకుడుగా నియమించబడిరి.

శ్రీ ఆంధ్ర జాతీయ కళాశాల

ను చి లీ పట్న ము (1227)

సివిలు మెకానిక్ లు ఇంజనీరింగు వాణిజ్య విషయములలో అభ్యాస సిద్ధమైకొట్టియు, ఉపాధ్య మున చేయగలిగియు విద్య కడు శ్రేష్ఠముగ కరకబడును. ఈ విషయములలో విద్యార్థులు దొరతమ వారి సాంకేతిక కళిత లన్నిటికిని పోషించును. విద్యార్థులు, లండను ఫేబరు ఆఫ్ కామర్స్, లండన్ ఆస్పాసియేషన్ ఆఫ్ అక్కౌం టెంటు, కార్పొరేట్ ఆక్టాం టెంటు, సెక్రటరీ ఆస్పాసియేషను ఆక్టాం టెంటు మున్నగు అన్యదేశీయ వాణిజ్య సు సర్టికలకు కూడ ప్రతి ఫీసు చేయబడుదు. 26-6-18 ని క్రమంగా విద్య ప్రారంభించబడును. చురజేతునుండి నచ్చు వారక భోజన వసతులు చక్కగ చేయబడును. ఇతర విషయములు విపులముగ తెలియగోరు వారు ప్రిన్సిపాలుగారికి వ్రాసికొనవలయును.

చెన్నపురి రాజధానియందు ప్లేగు.

కడచిన ఏప్రిలు నెల 8, 9 తేదీలను కానన సభామంది రమునందు గవర్నరుగారి ఆధ్వర్యమున మొత్త సభ జరుపబడి ప్లేగు సెలి చర్చించబడి యాక్రంది విధమున తీర్మానములు జరు పుడెను.

- (1) ప్లేగు సాధారణముగా ముందు ఎలకల మూల మున గలుగుచున్నది. గాన ఎలకలమూలమున ప్లేగు వ్యాప్త మగుటకు తగ్గించుటకు చేతనైంది ప్రయత్నమును చేయ వలెను (2) ఈ యాదేశముతో ఎలకలను చొరవీయని గోదా ములను మార్చుటలను నిర్బంధమున ప్రస్తుతమున్న ధనమును వినియోగించవలెను. ఎలకలను చొరవీయని గోదాములను మార్చుటలను నిర్బంధము విషయమున మేజరువార్యుల వైట్ గా రొక ఏర్పాటును చూపియున్నారు. (3) ధాన్యములను నిలువ యందు గోదాములయందును మార్చుటలయందును ఎలకలు విశేషముగా జేరుకొన ఇండ్లలో ధాన్యమును నిలువ యందును ధాన్యము నిలువయించబడిన స్థలములందు మనుష్యులు నివాసము చేయకుండుటకు కాననముగా నేర్పాటు చేసిచో ఉపయోగకరముగా నుండును. సిటీ మునిసిపలు ఆఫ్ఫీ, డిస్ట్రిక్టు మునిసిపలు ఆఫ్ఫీ, లొకల్ బోర్డు ఆఫ్ఫీలు సహజముగా సందర్శించున ఈ విషయములు విశేషముగా యోచించబడును (4) ఎలకల మూలమున గాని ఎలకలమీద వాలు ఈగలముల మున గాని ఒక చోటినుండి ఇంకో చోటికి ప్లేగు వ్యాపించుటకు నట్లు చేయుటకు, ధాన్యపు వ్యాపారమున మార్గమున ధాన్యపు సంచులను విప్పించి, పరిశీలించి, వాని యందు ఎలకల తలెనెన నున్నచో చంపించి అందుకు పురుసలను విధ్వంసము చేయుటకు ధాన్యమును సంచులను కొంతకాలము ఎండలో నుంచునట్లు ఏర్పాటు చేయవలెను (5) ప్లేగు కలిగిన గాని కలగకలదను భయము గలిగిన ను ఆ గ్రామము నందును లేక పురమునందును వీలైనచో భేరుం కాల్పా నేటు అనుమతుతో ఎలకలకు విషము పెట్టి భ్వంసము చేయవలెను (6) ప్లేగు సాధారణముగా క్యాసాంగముల మూలముననే ఒక మనుష్యునుండి యింకో మనుష్యునకు వ్యాపించును. ఇది యును అతిసక్రమ. ఈ వాస్తవమును ననుసరించి మనుష్యులకు గలుగు ప్లేగు విషయమును గమనించు చుండవలెను. (7) ఈ రోగమునొందిన వారి గృహము రోగచికిత్స కుపయోగ కరముగ నున్నచో గృహములందే రోగులను చికిత్స చేయ వలెను. అట్లు కానిచో, సాధారణముగ అనువులికి రోగిని మార్పించి అక్కడ ప్రత్యేకింపబడిన ఒక మందిరమున నుంచవలె ను. ఎక్కడికో ప్లేగు అనుభవము లున్న ప్రదేశములకు రోగులను మార్చుట అవసరము. (8) ప్లేగు రోగులతో గలవియున్న మనుష్యులను ప్రత్యేకముగా ఒక మందిరమున నుంచుట గాని ఇంటినుండి లేదనిడి నేటికచోటికి పంపుట కాని అవసరము (9) ప్లేగు రోగి బట్టలను ప్లేగు రోగితో కలవియున్న వారి బట్టలను కొన్ని గంటల సేపు ఎండలో ఎండవేసి ప్లేగు వ్యాధి కు గలుగకండవట్లు చేయవలెను. అబట్టలను ముడుచిటిలో రిడిపి ఆ చేయటం అవసరము. (10) కిరసనాయిలు ఇవల్ల నతోగాని ఇంకేవేరుతోగాని ఇండ్ల కడుగుటలను ప్రయోజనముండదు. కాన ఆక్రయ్యములను కడుగు కొనవలెను. (11) మనుష్యులను ఇండ్లను వదిలివేయునట్లు చేయుటలను ప్రభావమును తగ్గించుముగాని ఇతర ధాన్యముల సహాయమున కెన్నచో రోగవ్యాధి కమున కభ్యంతర ముండదు. గ్రామములందు, జనలకు కష్టము గలగతుండ గృహములను వదిలి వేయటం చేసి, వేరసలమునందు సర్వాధిక ప్రసారము, కుద్రబడు మున్నగు సౌకర్యములకు గలుగజేయు నెడల యిదియంతయు సహకరించెన. పురములందు ప్రజలకు తగిన సౌకర్యముల నొడగూర్చుట వారిని వేరకచోటికి మార్చు గూడదు. తగిన కులయేర్పాటులను గావించుటకు శ్రేష్ఠ కర్మ మగుననక ఈయధిక కర్మమును ఇతరవిధముల వినియోగ కరము మార్చుటల ధాన్యపు గోదాములను మున్నగు వానిని కార్యముగా భుజించుటకు ప్రయత్నించి కాడ్యము ముగల కలగకండ చేయవలెను. (12) ప్రజలను గృహముల నుండి లేదనిడియక నిలువ యందును యున్నచో వైని కెప్పిన కడకుల కప్పిని గూర్చుట అవసరము గాన గృహములను వదిలివేయటం ను ను కృత్తుగా చేయవలెను (13) టీకాలు వేయించుటలను ప్రాణాపాయము లేవుగాన సాధ్యమైనంతకంటె దానిని ప్రోత్సహించవలెను. కాని కట్టి టీకాలవలననే రోగము కర్మముల నుగట్టు కాని రోగము కలుగుట గాని జరుగవలెదు (14) ప్లేగు ఎట్లు వచ్చునో ఎట్లు

వ్యాపించునో మున్నగు విషయములను ప్రజలకు బాగుగా బోధ పడునట్లు చేయుటకు సాధారణవిద్యను వృద్ధిచేసి ఆరోగ్యకార్యము ప్రజలకు బోధమునట్లు చేసి కళాశాల లందును ఉన్నత పాఠశాలలందును ప్లేగును గూర్చి బోధించుచును నట్లు చేయవలెను. (16) ఒక జిల్లాయందు ప్లేగు విషయ విచారణయంతయు (మునిసిపలు పురములతో సహా) కలెక్టరుగారి ఆధీనముననే యుండవలెను. కలెక్టరుగారికి సహాయముగా ఒక సంఘము (డిస్ట్రిక్టు మెడికలు కానిటరీ ఆఫీసరును, పురపాలక సంఘాధ్యక్షులను, లొకల్ బోర్డు జిల్లా బోర్డుల అధ్యక్షులను గలిగినవి. ఏర్పాటుపబడి యుండవలెను.

వ్యాధి బాధితు లగు ప్రేయసోదరుల కొరకు వెల తగ్గించబడినది. 1233

50 సంవత్సరములుగా లోక ప్రసిద్ధిచెందిన యూరేకా తక్ క్రొత్త యావన మైన సంతివి అవువధము. ధాతుక్షయమునకు అమృతము వంటిది. యావనదశయొక్క దురభ్యాసములను కలిగిన బహిరత్యమును స్వస్థముచేయును. అవయవ దారుఢ్యమును అధికపరచును. పోయనటునంటి జీవావలత్యమును నూతనముగా ఇప్పించును. గుణ విశ్వము 100 రూప్యములతో క్రయ వివ్వబడును. గృహాపులకు యవ్వనమును కలిగించును ఒక్కొక్క మాత్రలో వెండి భస్మము చేరయించును. 24 మాత్రలుగల డబ్బీ 1-కి పోట్లు భర్తలు సహాయ 1-కి-0. ఒక్కొక్క మాత్ర ఒక సహాయకు సహాయము. దీపము ఉండగనే ఇల్లు చక్క పెట్టుకొనుడు. తనివో చింతించవలసి యుండును. ఆ ధ్య లా రా! ఇపుడెవట జూచినను ప్రకటనలు ప్రులముగ కానిపించుచున్నవి. కాని కొంతమంది కొన్ని వర్తక సంఘములవారిచే మోసపోవుచున్నారు. ఏ తిత్తాగమున ప్రకటనయన, కొంతమంది ఏగినిచుకొనుటకు కారణమగుచున్నది. ప్రకటన లన్నిటిని బుట్టవాఖు చేయుచున్నారు. దైవ మెన్నమను, రి నేళ్లను ఒకే రీతిగ సృష్టించి యుండ లేదను విషయమును మీరందరు బాగుగ గుర్తించవలసియ్యును. ఋణమార్గమున పోవువారిని ప్రపంచమున నమ్మువార లేకయునలేరు. వారి ప్రకటన ప్రతికలు కూడ రసవాదులకును పొట్టమునకై విక్రయించబడుచున్నవి. ఆధ్యులారా! ఒక పర్యాయము మీరు మాయూరై నను వినియోగించినచో మరెన్నిదిమిరు విడువ నోవరు. నిమ్మియోజనమగు మందులనుగోని సామున్న నవ్వు పోవదు. యూరై ను వ్యాకర్తి, చిత్తూరు.

Calcutta

Sales of War Bonds.

CALCUTTA, June 22.

The sales of war bonds at Banks and Government offices upto the 26th June amount to Rs. 16,42,77,800 and are distributed as follows:—

	Rs.
Bengal	7,97,91,100
Bombay	4,10,36,800
Madras	1,16,02,700
United Provinces	1,06,58,800
Other Administrations	2,11,88,400

SIMLA, June 26

Among recent war offers are one lakh of rupees annually for the period of war from the Raja of Rajpipla, two hundred men from the Raja of Sukot and ten ponies from the Maharaja of Karauli.

The National Liberal League.

The Office-Bearers.

CALCUTTA, June 26.

The following gentlemen have been elected Office Bearers of the National Liberal League for its first term: President: the Hon'ble Mr. Surendranath Banerjee, Vice Presidents: The Hon'ble Maharaja Sir Manindra Chandra Nandy and Sir Baroda Chandra Mitter; Secretaries: The Hon'ble Mr. Prov. Chandra Mitter and Mr. Prithwin Chandra Ray; Treasurer Mr. Jatindranath Banu. It is understood that the National Liberal League has already made a liberal grant to the society for the improvement of backward classes, for the establishment and maintenance of over 20 primary schools in undeveloped rural areas.

Deaths from Plague.

CALCUTTA, June 26.

The Department of Statistic, India, issues the following note on the deaths from plague in 1918:— During the past twelve months the lowest number (100) of deaths from plague was returned in the last week of June 1917 but the number was still above the decennial average (776). From the first week of July the number began to rise and steadily always showing an increase over the decennial average until the maximum number in this period of twelve months was reached in the second week of March 1918 when 32,382 deaths were recorded against 15,563 decennial average. It may be noted that this highest number in 1918 was far below the record of 1907 when 82,060 deaths were recorded in the second week of May 1907. Since the third week of March the number began to fall, although it continued to stand above the decennial average. In the week ending the 1st June 1918 the mortality (3,174) although slightly higher than that of the corresponding week of the previous year fell below the average (3,238). A further fall to 2,628 in the next week was noticed but the number stood above the average (2,328).

The Great War.

(Reuter's Agency)

Great Britain

Dr. Subrahmanyam's Letter to President Wilson.

Questions in Parliament. Government's Final Decision Not to Interfere.

London, June 21.—[5-50 P. M.]
In the House of Commons replying to Colonel Yate Mr. Montagu stated that the Government of India had carefully considered the case of Sir Subrahmanya Aiyar whom it had informed that it viewed his attitude with surprise and regret but in view of his great age, failing health, and his past judicial services it did not propose to take further action. Mr. Aiyar would at the same time be warned that any repetition of such conduct would not again be passed over.

Mr. Croft asked "Is Mr. Montagu going to support that decision?"

Mr. Montagu replied:—I do not propose to interfere with the discretion of the Viceroy and the Government of India.

In the House of Lords.

Lord Curzon on Dr. Subrahmanyam's Action. Danger of Political Agitation Feared.

LONDON, June 19.—[1-25 P. M.]
In the House of Lords replying to Lord Harris Lord Curzon stated that Sir Subrahmanya Aiyar's letter was written in June 1917 and entrusted to an American Gentleman and his wife for transmission to President Wilson on their return to the United States. It was communicated to the British Embassy at Washington and transmitted to the India Office. Mr. Montagu took it to India and he and Lord Chelmsford sent for Mr. Aiyar whom they severely reprimanded. There was reason to suppose that the letter was copied into the Indian Press from the American Press and there was no direct evidence that Mr. Aiyar was responsible for its publication. In view of the fact that Mr. Aiyar had been reprimanded, the undesirability of doing anything which might turn a relatively harmless person into a political martyr and the danger of arousing agitation when such was extremely undesirable Government thought that the action taken was adequate.

Lord Crewe concurred. The subject then dropped.

The Irish Question.

Premier on the Difficulties of Settlement.

London, June 25.—[10-30 P. M.]
Mr. Lloyd George speaking in the House of Commons on the Irish Debate emphasised the difficulties and perplexities of the Irish problem. It was the problem of governing Ireland without the full assent of the Irish People and any failure should be viewed indulgently because Government was largely preoccupied with the most tremendous responsibility of prosecuting the war. He believed that it was not beyond the capacity of the House to carry through a measure of Home Rule dealing equitably with the legitimate objection of a large part of the Irish Community but the discovery of the recent conspiracy and antagonism of the Church towards Conscription constituting a challenge to the Imperial Supremacy had antagonised feelings inside Ireland and the House of Commons to Home Rule. It was one of the most fatal mistakes the Church had ever committed and he believed it was universally condemned by the Members of that Church outside Ireland while many inside Ireland dissociated themselves from it. Until the atmosphere created by this challenge was removed it was impossible to attempt Home Rule legislation. The whole temper of the assenting Irish Unionists had been altered while the attitude of Sinnfeiners as regards Pro-German plot was the deadliest blow to the liberties of Ireland occurring in the Speaker's life time. He was still hopeful that a conciliatory spirit could be recreated enabling the settlement of the Irish Question during the war. Ireland was a war problem and so long as a settlement was not attained our difficulties were increasing and also those of the United States. He appealed to Sir Edward Carson to show the same spirit as he did two years ago and persuade Ulster to secure the willing assent of the people of Ireland to Imperial Unity. Government adhered to the policy proclaimed on 9th April but in the method of its administration it would be advised by proved administrators. "Ireland ought to take her share in the war" (cheers). We were fighting for a principle for which Ireland had struggled and he therefore hoped that Ireland would voluntarily take her share now. It was the duty of the Government before proceeding further to give her an opportunity of voluntarily going into the struggle (Cheers).

Mr. Asquith.

Mr. Asquith following Mr. Lloyd George agreed as regards the urgency of the Irish Settlement as necessary to war and said therefore he would repeat the proposal of fifteen months ago. "Is it not possible to take advantage of the presence here of the representatives of the Great Dominions to bring this matter before them again and ask them in the interests of the Empire to suggest and advise and present some scheme for settlement which might be acceptable to all the parties in Ireland and people of Great Britain. I do not believe that the Imperial War Cabinet could perform a task more vital to the interests of the Empire or more valuable to the prosecution of the war than to pave the way for settlement in Ireland" (Loud Cheers).

Excess Profits Tax in India. Government May Impose It.

London, June 24.
In the House of Commons replying to Colonel Yate Mr. Montagu promised to ask the Government of India whether it saw any reason to reconsider the decision not to make grant of acting rank of Major to Commanders of Indian regimental depots retrospectively.

Sir H. Craik asked if it is proposed to impose an Excess Profits Tax in India where very large war profits have been realised?

Mr. Montagu replying recalled the Finance Minister's statement on the subject in March last year and added that it was obviously open to the Government of India to consider at any time the imposition of Excess Profits Tax along with other expedients for raising additional revenue.

Germany's Crimes on Sea.

British Seamen's Action.

London, June 25.—[2-45 P. M.]
PARIS.—Mr. Havelock Wilson has telegraphed to President Poincaré thanking him on behalf of the British Seamen's Union for denouncing the most favoured nation clauses as regards enemies after the war. Mr. Wilson continues:—The Germans have shamefully murdered fifteen thousand Non-combatant seamen and British Sailors are now resolved to boycott Germany after the war for five years and eight months to which a month will be added for every additional crime against non-combatants. Mr. Wilson appeals to the French Seamen's League to inaugurate a similar movement.

Deliberations of Imperial War Conference

A Statement Issued.

LONDON, June 24.
The Colonial Office has issued a summary of the proceedings of the Imperial War Conference between 12th and 19th June under the chairmanship of Mr. Walter Long. Those present included the Secretary of State for India. Emphasis is laid on the resourcefulness of the British Navy in securing the safe, unhindered attendance of representatives from all parts of the world. Representatives deliberating on the work of the Imperial War Graves Commission dealt on the need for all possible pressure being put on Turkey to safeguard the Graves at Gallipoli. It was decided to ask the Commission to give a common form to the Memorial for all ranks. Resolution was carried favouring the cost of carrying out the Commission's decisions being borne by the respective Empire Governments proportionately to the numbers of their dead. The cost was estimated at £10 per Officer or man buried but the estimated cost of the memorials to those whose graves were not identified would be considerably less proportionately. The conference initiated discussion on the question of the establishment of a Central Authority in the United Kingdom to supervise emigration of ex-service men and others after the war. Various phases of Imperial economic policy after the war were also deliberated.

Australia's Great Effort.

An Inspiring Record.

320,000 Men in the War Theatre.

LONDON, June 25.—[9 P. M.]
Striking figures setting out Australia's great effort in the war were given by Mr. Hughes, the Commonwealth Premier, at to-day's Australian luncheon. Australia had enlisted 426,000 soldiers, of whom nearly 320,000 were transported fourteen thousand miles. Australia alone organised and paid for the equipment, transport, maintenance of this great army for the last two years. She had maintained five divisions in France and the equivalent of one cavalry division in Egypt and Palestine, and kept up all the cadres to strength by voluntary enlistment. The Royal Australian navy exceeded nine thousand officers and men, and Australia bore the whole cost of the Australian navy which during the war was entirely placed under the control of the Imperial Government. Although the Australian population was barely five millions, considerably over eight per cent, had enlisted. 48,078 had been killed in action, and 133,000 wounded, while he was proud to be able to say that only 3,274 had surrendered to the enemy, principally owing to the stress of wounds. In other words, Australia, one of the most sparsely populated countries in the world, had lost approximately one per cent of her total population, or over two per cent of her males of ages. Her total war expenditure exceeded 220 million sterling up to the end of the present month. The cost would be in the neighbourhood of a hundred millions during the present financial year. Australia would bear the cost of repatriating all her troops, and reestablishing them in civil life at an estimated cost of thirty millions. The Commonwealth's pensions liability already exceeded three and half millions. Australia did not complain of these heavy burdens, as her heart was in the war. Mr. Hughes concluded by strongly appealing for settlers.

No Guarantee of War Ending in 1919.

More Men Wanted.

LONDON, June 24.
Sir Auckland Geddes speaking at Manchester said:—We still wanted men for the fighting line and services in rear to bear the strain which Germany could impose upon in 1919. There was no guarantee that war would end in 1919.

War Prisoners' Conference.

Great Divergence of Views

Between Rival Delegates.

LAHORE, June 25.
LONDON, June 24th.—The Hague correspondent of the "Times" says that apparently there is foundation for rumours that wide divergence of views exists between the English and German delegates to the war prisoners' conference.—("C. & M. Gazette." Cable.)

America

United States' Grand Shipping Output. Deliveries from Japan.

LONDON, June 25.
WASHINGTON.—The first million tons of new shipping contracted for by the Shipping Board will probably be delivered before the end of the month. Deliveries last week totalled 37,830 deadweight tons making a grand total of

92,420 in 1918. The first of forty-five steel ships being built in Japan for the Shipping Board has arrived in the United States. Of twenty-three steel ships chartered from Japan twenty-two have already been delivered to the United States.

United States and Britain. Reciprocal Conscription Treaties.

LONDON, June 25.
WASHINGTON.—The Senate has unanimously ratified the Anglo-American reciprocal conscription treaties whereby Britons between 20 and 44 in the United States and Americans between 21 and 31 in the British Empire are subject to conscription but given the opportunity of serving under their own flags. It is estimated, that 3,10,000 Britons in the United States, including sixty thousand Canadians, and 54,000 Americans in the British Empire including 86,000 in Canada are affected. A clause provides for the exemption of Irishmen and Australians.

Central Powers

War Won't End even in 1919.

Sensation in the Reichstag.

London, June 25.—[5-35 P. M.]
AMSTERDAM.—Baren Kuehlmann in the Reichstag reviewing the military situation created a sensation by expressing doubt that war would end even in 1919.

Germans Will be Thrown Back.

At Least as far as the Meuse.

LAHORE, June 25.
LONDON, June 24th.—Mr. Gustave Herve predicts that the Germans will be thrown back by the autumn at least as far as the Meuse unless the Allies are extremely unlucky.—("C. & M. G. Cable.")

Japan

Britain and Japan.

Cordial Speeches at Baton Presentation.

LONDON, June 24.—[9-30 P. M.]
TOKIO.—Presenting the British Field Marshal's Baton to the Emperor, Prince Arthur of Connaught said:—The British army was proud to be associated with the mighty army of Japan, whose glorious traditions, self-sacrifice and ardent patriotism had evoked the admiration of the world. The Emperor's acceptance of the baton would further prove the strength of the indissoluble bonds of alliance and friendship uniting Britain and Japan.

The Emperor replied paying a tribute to the British Army which was continuing invincibly to hurl back the utmost efforts of its enemies. To be accorded the highest rank in such an army was a mark of King George's friendship which he would ever value.

The Mayor of Tokio on behalf of the citizens presented the Prince with a pair of swords.

Russia

Murder of Bolshevik Leader.

Who Next? That is the Question.

LONDON, June 24.
The murder of the Bolshevik Leader M. Voldarsky is regarded as significant and the question is being asked who next. Trotsky and Lenin are always surrounded by guards and it is reported that they frequently use disguises.

German Submarine Activity in White Sea.

London, June 24.
MOSCOW.—Replying to M. Tchitcherin's note protesting against the activity of German Submarines in the White Sea Germany declines to guarantee immunity of Russian Shipping there.

Bolshevists' Government Likely to be Overthrown.

Lenin Might Lose His Life.

LAHORE, June 26.
London June 24th.—The Washington correspondent of the "Morning Post" says that reports have been received there which indicate that Lenin is likely to lose his power and even his life. It is believed in political circles that if the Bolsheviks are overthrown their successors will make every effort to rehabilitate Russia and escape from the German yoke and they will welcome the assistance of the Allies.—("C. & M. G." cable).

15,000 Czechoslovaks Reach Vladivostok.

LAHORE, June 26.
London, June 24th.—The "Times" correspondent in Tokio says that 15,000 Czechoslovaks have fought their way to Vladivostok and are anxious to fight on the Western front. Endeavours are being made to provide transport for them.

Western Front

The Belgian Communique.

LONDON, June 25.
The Belgian communique says:—There was great reciprocal artillery activity near Nieupoort and Ramscapelle. Attempted attacks against three of our posts broke down.

The French Communique.

LONDON, June 25. (11-50 P. M.)
The French communique says:—There was very lively artillery fire south of the Aisne and in the northern region at Denain, Hazebrouck and Ieper. Yesterday six enemy aeroplanes were brought down. Four tons of bombs were dropped on Aerodromes in the Aisne region.

British Aerial Activity.

LONDON, June 25. (10-35 P. M.)
The British communique says:—In spite of high wind aeroplanes did much reconnaissance and other work yesterday, enabling our guns to engage many batteries. Heavy rain later prevented flying. During intervals we vigorously bombed behind enemy's lines dropping fifteen tons. Enemy did not give much chance of combat. We brought down two aeroplanes. Three of ours are missing, we also brought down two additional machines on the 23rd.

Enemy Attack Defeated.

LONDON, June 25. (3-55 P. M.)
A French communique says:—North of the Aisne, after a violent bombardment, a grenade duel was fought in the woods captured by us yesterday northeast of Leper. Our front was vigorously maintained. There was a heavy artillery fire in the region of Faverennes and Corcy. We made three tanks in Woivre and Lorraine, taking a score of prisoners.

British Air Activity.

LONDON, June 25.
An independent force of the Royal Air Force in France dropped six tons of bombs in four attacks on Metz-Sablon station on the evening of the 23rd and successfully attacked factories and villages at Sturbrücken, factories at Dillingen, and railway siding at Metz-Sablon on the 24th. They brought down one enemy aeroplane in flames, and drove down another out of control. All of ours returned.

All is Quiet.

LONDON, June 25.—All is quiet on the Western front.

A Costly Air Raid. The German Machines Lost. Risks of Bombing Aircraft.

LONDON, June 24. (10-20 P. M.)
Reuter's correspondent at British Headquarters, telegraphing on the evening of the 24th, says:—Confirmation has been received from German sources regarding the losses of German machines in the air raid on London on the 19th/20th May. In addition to seven of a squadron numbering twenty-eight which were accounted for, it now appears that three more machines crashed on landing. It has been known for some time that the landing of these powerful bombing machines has proved very difficult in the hands of those accustomed to another type of machine. Large number of learners have been killed, and machines destroyed in German aerodromes. It now appears that even experts, after a long exhausting flight, are in no way at the end of troubles when the seafronts of Great Britain have been left safely behind.

Successful Canadian Raid.

Hostile Artillery Active.

LONDON, June 25. (12-50 P. M.)
A British communique says:—The Canadians carried out a raid last night at Neuville Vitreux and brought back twenty-two prisoners and six machine guns. We took a few prisoners in a successful raid southward of the Scarpe. Hostile artillery was active during the night between Vimers Bretonneux and Bioncourt southward of Avion and westward of Merville. Gas shells were freely employed.

Captured Prisoner's Utility.

Enemy Unable to Get Information.

LONDON, June 25.
Reuter's correspondent at British Headquarters wiring today says:—The Canadian raid last night was carried out with the completeness distinguishing them in such affairs. They captured about ten machines and trench mortars. South of the Scarpe we took six prisoners. Our success in thus obtaining information from raids contrasts with the two complete failures of the enemy to capture one of our posts northwest of Merris. We learned from despatches cleverly acquired that the enemy is made uneasy by lack of information on our Flauders front and has laid great stress on the capture of at least one prisoner from whom information might be obtained. The result in this particular instance was the capture not by but of the officer to whom the mission was entrusted.

LONDON, June 25. (10-35 P. M.)

In to-night's communique Marshal Haig says:—There is nothing to report.

Italian Front

King George's Message of Congratulation.

To the Italian King.

LONDON, June 25. (9-20 P. M.)
The Press Bureau states that the King has telegraphed to the King of Italy, "Heartiest congratulations upon the victorious results of the recent operations in which the Italian army fought with gallantry and fortitude which has elicited the admiration of myself and the British people."

Right Bank of Piave Completely Re-occupied by Italians.

LONDON, June 25. (5-50 p. m.)

The Italian official communique says: The Third Army on Monday having compelled the last of the enemy rearguard to surrender reoccupied completely the right

bank of the Piave taking eighteen officers and 1607 men prisoners. During the same on the slopes of Montedivalbekka and the Asiago Plateau we took a hundred prisoners. Along the northwestern front of Grappa after heavy artillery fire we in brilliant thrusts gained considerable advantages and ground and inflicted heavy losses. We took 1333 prisoners and sixteen machine guns.

Austrian Retreat begins on Saturday.

LONDON, June 25.

Reuter's correspondent at the Italian Headquarters says:—The Austrian retreat began on Saturday night enemy leaving a small rearguard with machine-guns. Italian airmen discovered weakening of the line early on Sunday morning when strong pressure was immediately increased.

The Crushing Austrian Defeat.

It Causes Discussed.

LONDON, June 24. (11-15 P. M.)

It is understood that the Austrian defeat is so crushing that it will be impossible for the enemy to resume a serious offensive for several weeks. The spirit of the troops is broken, and some of the best Austrian units no longer have any fighting value. One of the causes of the Austrian disaster was faulty judgment in the placing of reserves. The German scheme of attack was cunningly worked out, but the Austrians neglected to apply German thoroughness to details. Hence reserves failed at the critical moment to meet the clever Italian strategy. The line Piave-Monteello to the sea is now very strongly held. And it will be impossible for the disorganized Austrian armies to re-take it. The military view is that there is not the least likelihood of the Austrians attempting to recross the river. Thirty-seven enemy Divisions have been identified.

Italians Advancing.

Rising River Hinders Operations.

LONDON, June 25.

The latest information received in London despatched from Italy at six in the evening of the 24th shows that the Italians were in the mountains attacking Monte Valsella and Monte Aulene. They were advancing but meeting the strongest resistance though they gained a certain amount of ground. The Austrians have now abandoned the whole right bank of the Piave and the Italian line is back exactly where it was before. The Austrians are apparently attacking from their old trenches. The river is again rising and sweeping away some of the Italian bridges thereby hindering the crossing and rendering it difficult to send back information from the other bank. A certain amount of fighting is proceeding on the extreme Italian right in the road area between the old and the new Piave. It is not quite clear what has happened except that the Italians have taken about six hundred prisoners here. Owing to the fact that the river is rising it is not likely that any very large operations will be undertaken to the east of the river. It would be folly to make such an attempt. The immediate situation is very obscure and it will be as well at present not to form too hasty conclusions though there are good grounds for satisfaction.

Sunday Battle Described.

Sublime Onrush of Italians.

LONDON, June 25.

Italian correspondents describing the battle on Sunday state that the onrush of the Italians was sublime. The Austrians who had crossed to the right bank of the Piave had previously lived for hours in a hell. No respite was given them. They were shelled day and night. Bridges were demolished and boats sunk and those who succeeded in climbing up the river banks were mercilessly shot down. Then the 'coup de grace' was given them when some Italians reached the left bank north of Monteello and took the enemy in the rear. Others smashed the line between Colle Tella and Madonna and drove the Austrians pell mell into the river. A simultaneous Italian attack at the other extremity of the Piave also drove the Austrians into the river. The battle continued furiously all Sunday afternoon and enemy machinegun positions were taken one after another. The ground was strewn with heaps of dead.

Great Demonstration in Rome.

Ovation to the Army.

LONDON, June 25.

ROME:—A great demonstration took place last evening in honour of the army. Venezia square was decorated with flags and an enormous crowd carrying flags gave an ovation to the army. Fervent patriotic orations were delivered. Afterwards the crowd marched in procession to Parliament and the Premier's residence where Signor Orlando spoke from the Balcony.

Premier's Tribute to the Nation.

LAHORE, June 25.

ROME:—Two hundred deputies went in procession to the Premier's office to convey the congratulations of Parliament on the victory. Signor Orlando welcomed them with the Cry "Viva Italia." Signor Orlando explained that the enemy had been completely ejected from the Monteello, and had lost two thirds of the ground he occupied on the middle and lower Piave, also the positions between Caporetto and the lower Piave held by him prior to the offensive. The enemy was defending himself desperately in a few positions. Signor Orlando added amid laughter that one Austrian regiment carried a banner inscribed "Piave 1918" with a representation of the lion of St. Mark surmounted by an eagle, but the lion was depicted calm and majestic while the eagle was more like a mosquito than anything else. Signor Orlando continued:—The truth was that the enemy was beaten in the first days of the battle by the Italians' heroic defence. He did not hesitate to say that Caporetto, in a certain sense, was the name of the greatest glory for Italy. Our people had never sustained such disaster and they have shown how a brave people can rise after terrible blows. The Italians were truly marvellous in the days of Caporetto. The army had only two days' supplies of flour and country districts were without flour and for twelve days there was no coal. Passenger-trains were unable to move for lack of lubricating oil. All these difficulties were overcome. Thanks to the tenacity of the people." (Cheers.)

Serbian Congratulations.

M. Corfu, the Serbian Premier, has telegraphed to Signor Orlando expressing the enthusiasm of the Serbs at Italy's brilliant victory which brings nearer the accomplishment of the war's great task, namely respect for the rights of all people.

Austrian Ports Bombed.

By Allied Airmen.

LONDON, June 25.

An Italian Admiralty communique says:—Our sea-planes bombarded Durazzo on the 23rd. A big steamer was hit, and fires started near enemy hangars. All machines returned safely in spite of anti-aircraft fire. The bombardment was effectively repeated next day and simultaneously British machines reconnoitring over Cattaro engaged in an air fight and brought down one enemy machine. British and Italian machines returned undamaged.

LONDON, June 25. (11-10 P. M.)

It is estimated that Italians have taken twenty thousand Austrian prisoners since the commencement of the offensive.

Indian Telegrams.

FROM OUR OWN CORRESPONDENTS

(BY WIRE.)

Simla

A Man Kills His Son.

As Sacrifice to Goddess Kali.

SIMLA, June 26.

Mr. H. B. Maitland, Sessions Judge of Midnapore, is engaged in hearing a sensational murder case in which Hari Rada Kulavi of Goura stands charged with having killed his one and half month old son as a sacrifice to the Goddess Kali. It is alleged that on the 16th December the accused bolting the door from inside performed the Pooja rites of Goddess in the room where the child was sleeping. Sudden screaming of the child attracted a crowd outside and on the door having been opened the head of a child was found to be totally severed from the body with a dao lying by stained with blood. The prosecution having examined two witnesses the case remains adjourned till the 8th proximo for further evidence.

Courting at Europeans in Commercial Houses.

Absolutely Necessary.

Government of India's Letter.

SIMLA, June 26.

The Government of India in a circular letter to Provincial Governments dated the 1st June indicate as a result of the Delhi War Conference their intention to make a very large increase in the strength of the Indian army during the coming year and suggest urgent consideration of the problem of obtaining the numbers of British officers and subordinates in proportion to the contemplated increase from numerous Europeans of military age employed in commercial firms, business concerns and occupations not essential to war industries. The Government emphasize that at the present time the developments of man power is of paramount importance and commercial interests not directly and immediately essential for the production of war must be regarded as of secondary importance.

Bombay

Found Guilty of Profiteering.

Deterrent Sentences.

BOMBAY, June 27.

Deterrent sentences are being passed on shopkeepers in the Bombay city found guilty of profiteering. A fine of rupees one hundred on each was yesterday imposed on two women firewood dealers found guilty of charging customers more than the price fixed by the Controller of prices, the Magistrate remarking in his judgment that dealers could not be allowed to make extra profit by the difficulties of the people in war time.

A case is pending at Solapur in which a Parsi Abkari contractor is being prosecuted for offering a diamond and ruby ring to the Collector of the district, Mr. Simcox with a view to obtaining license of a liquor shop.

(CALCUTTA)

Home Rule League.

Public Meeting at Calcutta.

CALCUTTA, June 25.

(Delayed in Transmission.)

A public meeting was held this evening at the College Square under the auspices of the Home Rule League to consider the present political situation. Mr. Harendranath Dutta presided. Resolutions were passed expressing continued and unabated confidence in Sir Subramania Aiyar, approving of his letter to President Wilson, appreciating his renunciation of title and Knighthood and protesting against the strong language used by Mr. Montagu against Sir Subramania Aiyar. A resolution was also passed urging the people not to accept any scheme of reforms that might fall short of the Congress League Scheme.

Central Provinces

Dr. Subrahmanyam

O. P. Congress Committee Elects him

President of Special Congress.

NAGPUR, July 26.

At a meeting of the Central Provinces Provincial Congress Committee it was proposed and carried unanimously to suggest Dr. S. Subrahmanyam Iyer's name for the Presidentship of the special Congress and the names of Mr. B. G. Tilak, the Raja of Mumudabad and Mr. M. K. Gandhi were suggested for the next congress to be held in December next.

ప్రామాణ్యోధులు

హిందూధర్మశాస్త్రము

ఈ విషయమై దాక్టరు రాధాకృష్ణమూర్తిగారు, ఎం.ఎ.సి. హెచ్.డి.గారు "కామనవీల్" ప్రతికటిల్లు వ్రాయుచున్నారు.

ప్రామాణ్యులకు సైనిక సేవ విధ్యక్తధర్మముని నిరూపించుటకు సాంప్రదాయములును వేదములును ఇతిహాసములును ముఖ్యధారములని చెప్పవచ్చును. స్వీయవర్తనాగరికముల వ్యాప్తిగావించుటకును ధర్మమును సంస్థాపనము గావించుటకును తమరాజులు చేయు సంగ్రామములలో యుద్ధములును, బ్రాహ్మణులును పాల్గొని విగ్రహ ప్రఖ్యాతిగడించినట్లు కనేకవిధధర్మములు గలవు. వేదకాలమున జరిగిన సంగ్రామములు మతసంబంధము లై నవి. ఆకాలమున వేదమత వ్యాప్తికిని హిందూ ఆర్యసాగరకాళి వృద్ధికిని, దేశమందలి దేవతలు, అనురాలు అను పేరుగల నార్యులెదిలించుటచే వారితో పోరు తప్పనిదాయము. ఇట్టి పరిస్థితిలో దేశములతో నట్టి సంగ్రామములు జరుగుటచేతనే అన్ని తరగతులవారును ఆంధ్రుల పాల్గొనుట సంభవమయినది. వేదకాలమున కరుణ, దీర్ఘతను, మత్తువాన, కష్ట, విశ్వామిత్రజనువారలును, పురాణకాలమున ద్రాక్ష, అశ్వత్థామ, కృపాచార్యు, అశ్వత్థ పరశురామ అను వారలును యుద్ధము చేసి బ్రాహ్మణ యోధావమును గడించినది.

కొన్ని కొన్ని పరిస్థితులలో బ్రాహ్మణులు దేశమునకు సైనిక సేవ చేయవలయునను నిబంధన మన్నటుల ధర్మశాస్త్రములవలన వనకు తెలియుచున్నది. బ్రాహ్మణులు యుద్ధము చేయరాదని యేధర్మశాస్త్రమందును గానరాదు. ఈపాధ్యాయ పాఠోపాధ్యక్షత్వములవలన జీవనోపాధిని సంపాదించుటేని బ్రాహ్మణులు సైనికవృత్తి నకలంబింపవచ్చునని ధర్మశాస్త్రములును నుడువుచున్నవి. "బ్రాహ్మణునకు తిగవృత్తి లేనియెడల వ్యాధు క్షత్రియవృత్తి కలన జీవించవచ్చున"ని గౌతముడు నుడివయున్నాడు. "తమ వర్ణమున కనుగుణముగ వృత్తి లభింపయెడల, వాటిరహిత కష్టపు కృత్రికలంబింపవచ్చున"ని వశిష్ఠుడు పలికియున్నాడు. "బ్రాహ్మణుడు తన జాతికి సంబంధించిన కృత్రిమాలమున జీవనోపాధిని గడించలేక పోయినయెడల క్షత్రియవృత్తినికలంబింపవచ్చున"ని మనవువాక్రూచ్యులున్నాడు. బౌద్ధాయనాదుడు, కష్టమును కూడ బ్రాహ్మణుల గూర్చి యావిధముగ బలికియున్నాడు. ఈవిధముగ ఆవసరముగ నపుడు బ్రాహ్మణులు సైనికవృత్తి నకలంబింపవచ్చునని ధర్మశాస్త్రమును, పురాణగాథలునుకూడ తెలుపుచున్నవి. ప్రాణాపాయసమయమున బ్రాహ్మణుడైత్రుముల ధరింపనగున"ని గౌతముడు పలికియున్నాడు. "అస్థాయము జరిగినపుడు, ద్విజులాయుధముల గ్రహింపవచ్చును. రాజు మరణించినపుడు తమ ఆస్తిని నిరీక్షించుకొనుటకు వారు ఆయుధములను పయోగింపవచ్చును. క్షత్రియులు దండెత్తినపుడును, దేశము కాటక పీడితమై నపుడును బ్రాహ్మణులు దాయుధముల బట్టి వచ్చును." అని ధర్మశాస్త్రములు బలుకుచున్నవి. ఈవిధముగ జీవనోపాధి సంపాదనమునకు ఆయుధము ధరించుట స్వాధ్యయని గౌతమ, బౌద్ధాయన, కష్ట, కష్ట, మనవులును ఆత్మసంరక్షణార్థము బ్రాహ్మణులు, ఆయుధములను పయోగింపవచ్చునని గౌతమ, వశిష్ఠులును నుడువుచున్నారు. ఆత్మరక్షణార్థమును, స్వీయసంఘ స్థిరత్వమునకును బ్రాహ్మణులు ఆయుధములను పయోగించు విధముని కూడ మనవులును నుడువుచున్నాడు. కుల్లుక, రాఘవానంద, మేధాదిధి మన్నగు విమర్శకుల ఆభిప్రాయ ప్రకారము దొంగలనుండి నిర్బంధించుకొనుటకును, వేదక్షత్రువులను నిర్వృష్టుముగ జరుపుటకును బ్రాహ్మణులాయుధములను పయోగించుట ధర్మము.

అనార్యుల ప్రతిఘటనలను నిర్మూలించి తమ మతవ్యాప్తికి జరుగు సంగ్రామములలో వేదకాలపు యుద్ధముపాల్గొనిరి. ఈవిషయము బౌద్ధాయన, గౌతమ, మనవులు మన్నగు వార్తల నంగీకరింపబడిన వ్యాయసమృతమయినది. ఇందు మూలముననే ఆలంకారము దండయాత్రను నిలుపుటకు జేయబడిన జాతియోధ్యమున పాల్గొనుట తటస్థించెను. ఈబ్రాహ్మణుల మతభిక్షిని గ్రీకుచారిత్రికారులు నుగడించినారు. ఇందుచే బ్రాహ్మణులాయుధములను పయోగించు ఆచారము నూతనముగాదని తెల్లపగుచున్నది.

ఇటీవలి కాలమున గూడ నీ ఆచారము చాల ప్రబలియుండెనుట కనేక నిదర్శనములకలవు. వానిలో (బహుశః పశ్చిమోత్తర భాగాలు) తక్కువ గోపాలక అను పేరువలన బ్రాహ్మణయోధులకలరనిపాదని వ్రాసియున్నాడు. ఆంగ్లమున వాడకములో అనాగరిక జాతుల బారినండి తప్పించుకొనుట కిది అత్యవసరమైనట్లు తోచుచున్నది. బ్రాహ్మణయోధులు నివసించుటకు ప్రత్యేకముగ సౌకర్యము గలదనియు, దానికి "బ్రాహ్మణిక" అనిపేరనియు పాదని వ్రాసియున్నాడు. తన "అర్థశాస్త్రమున" బ్రాహ్మణ జాతి

ప్రజాభిప్రాయములు

I "బృందావన విహారము."

అయ్యో, "క్రింగాధరకవిరాజ" ప్రశీతంబగు బృందావనవిహార మను ప్రబంధముక యచ్చుప్రతి నాకిటీవల లభించినది. అయ్యది సర్వాలంకారసమన్వితమై చదువఁజరువఁ జచ్చు లురుచుండును. కవిగ్రంథమౌద్యంతము కృంగారకముతోడఁ జోపించియున్నాడు. నాకు లభించిన పృతి యసంఖ్యాత్మిక నుండుట చేతను, నాకుఁ దెలిసినంతకొక్కడను నాగ్రంథము విక్రయమునకు లభించదని తెలిచి, యాంధ్రసోదరు లెకరి కద్దనైన సంతృప్తిగ్రంథముండునని ముల్కముతోడ నీ పుత్ర కాముఖముననే నెల్లడింపఁ బ్రార్థించెద. కాశ్యపగారు. వేదము వేంకటకృష్ణశర్మ. జూను 22.

II

సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు. అయ్యో, కాలము మాటుచున్న కొలది నిష్కపట మానసులపై నింద మోపుట లోకసహజమై పోయినది. ధర్మ పథంబునఁ బోవువారికెల్లప్పు డాపదలు ప్రాప్తించుచుండును. తమ సహజస్వాభిప్రాయమునకై పోరాడు నాయకులలో నిరువుర కిట్టికావలె నుండవలె యుండవలెనని. బొంబయియుద్ధమున వేళమున లోకమాన్యతలవగారకై బ్రాప్తించిన పరిభ్రమము, కామస్వరభిలో శ్రీయత సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారిపై నపనిండుట మోపఁబడుటయు! నిందలకు నిదర్శనములు. అయ్యగు గారి భీష్మ క్షయపారము! పట్టదల యన్నచో అతనిమాను! భీష్మ మద్వితీయము. భారతీయులకెల్లఁకున, ముఖ్యముగ సింహపురి రాష్ట్రవాసులకును వీరు మాదగర్భకులై వెలసి రనుట కించుకేరియ సందియముండదని భావించెద. వేదము వేంకటకృష్ణశర్మ.

III

పిల్లవాడు తప్పిపోవుట. అయ్యో, నుమారు 20 సంవత్సరములక్రిందట గోదల పోయినందున, వానిని వెదకుటకై కేపల్లెలొకా యింక పల్లినివారు గుడ్డికాయలంకనుండి వెలగపూడి నాగభూషణయ్య అను కన్యవాసించినవాడు బయలుదేరి పెద్దారంత్రుకు వెళ్ళి నాడు. ఇంతవరకు ఇంటికీరాతేదు. కయన్న నుమారు 20 సంవత్సరములు. చామనిచాయకేరము. బిల్లిపుడు. ముక్కు వింద నడ్డముగా మచ్చు, కంటికిపెట్టెంద, పాడుగుపాటిమచ్చు, కొంచెము కంగినడమును. వెండ్రుకలు గరిగా ముడికీరాతేదు. కేరమునందు శోభింకలు. ఈజుట్టువానినిగురించి తెలిసిన మహా నీయులు క్రింది యడ్రనుకు తెలుప ప్రార్థించుచున్నాను. ఎనవలకుదురు. తెజవాడపొట్టు. వెలగపూడి దానయ్య. జూను 22

VI

ఆంధ్రప్రతికాధిపతి విజ్ఞాపన అయ్యో, నుమారు లోకమానము నుండియు "ఆంధ్రప్రతికా"ధిపతిగారిప్రకటన నొకటి దినపత్రికలోఁ బాఠకులు చూచుచున్నారు గదా! ఆంధ్రదేశమునకును, ఆంధ్రసోదరులకును, ఆంధ్రోద్ధయమునకును, నప్పత్రికయే ముఖ్యకారణమని నాతలంపు. కాగితములు, కలవైనను నిరింపుత్రాధిపతులవలె పుటలఁ దగ్గింపక పోయినందులకు సంతసింపుచు, కృష్ణమొత్తము మోచించినందులకుఁ జింతింపకుండు రని నాప్రార్థన. చందామొత్తము లెగవేయక! భాషాభిమానముతో, నింతకలకు బ్రతికామకల్గి నిర్వృష్టుముగఁ బోపించుటచే భాషామతల్లిపై నాంధ్రులకుఁగల నిష్కళంకాభిమానము నిదితమగుచున్నయది. పత్రికా నిర్వహణమన్న నోటిమాటలు గావనుట పాటించి, నెప్పటియట్లు చందాదారులే గాక తదితరులుసయితము చందాదారులై పత్రికఁ బోపించుట కాంధ్రప్రతికాధిపతికొకట బ్రార్థించెద.

ఆంధ్రభాషాభిమాని.

నుండి నైకులను సమమార్గవలెనని నుడువుటలో నిట్టియోధా బ్రాహ్మణజాతి అనియే కాటియ్యనియొక్క ఆభిప్రాయమై యుండనోవు. కాటియ్యుడును, పాదనియు ఈ త్రర హిందూ ధానపు చరిత్రములే దెలుపుచుండిరి. వారికి డి.జి.ఇండియాదేశపు స్థితి. అంతగా తెలియిండును. ఈ ఆచారమే ఈ త్రర దేశపు బ్రాహ్మణులలో బిగిటిను స్వదేశసంపానములలో సైనిక వృత్తియందు గాననగును.

కమ్మమహాజనసంఘము.

కమ్మబాలురకు విద్యార్థివేతనములు

కడచిన సంవత్సర మీ మహాజనసంఘమువారు వివిధ పాఠశాలలలో చదువు బాలురకు విద్యార్థివేతనము లిచ్చి యున్నారు. ఈ సంవత్సరము తిరుగ అన్వలయన బీదబాలురకు విద్యార్థివేతనము లిచ్చెదరు. ది 20-7-18 తేదీలోపల విద్యార్థులదరఖాస్తులలో తాము చదువు తరగతి యోగ్యత, కల ఆస్తి మొదలగు వివరములను వ్రాసి వెంటనే ఈ క్రింది చిరు నామాదారుపేర పంపించుకొనవలయును. కడచిన సంవత్సరము వేతనములను పొందినవారు సయితము తిరుగ క్రొత్తదరఖాస్తులను పంపి వివరములతో పంపించుకొనవలయును. కవులము కృష్ణాజిల్లా బొ. పద్మనాభయ్య కార్యదర్శి.

వర్తకము

జనులకు ఆహారపదార్థము సరఫరా

విశాఖపతనమునుండి నువ్వుల నెగుమతి చేయుటకును, ఎక్కారునుండి డి.జి.ఇండియానుకు సరుకుల నెగుమతిచేయుటకును, రాయపురము నుండి సామాను రవాణాచేయుటకును పంపుట కును వేగనులకు ఎక్కువ గిరాకీ కలుగుచున్నది. అసలు ఉన్న వేగనుల సంఖ్య స్వల్పము. సరుకుల రవాణాకు ఎక్కువ వేగనులు కావలసియున్నవి. కాన వంతుల ప్రకారము ముందు వెనుకల నాలో చించి వేగనులు సరఫరా చేయబడును. అంతవరకు దరఖాస్తుదారులు వేచియుండవలయును. వారి దరఖాస్తులు నిరాకరించబడి నేని అయ్యది వారికి సదా తెలియజేయ బడుచున్నది.

2. జోలారుపేట గుండా పోవు వేగనులసంఖ్య ఖచితముగ ఇంతయని నిరూపించ బడినది. దీని మూలమున కడమటి తీరమునకు (వెస్టుకోస్టు)ను, కోయంబత్తూరునకు పోవుబియ్యము, ధాన్యముల రవాణా చాలవరకు తగ్గించబడినది.

3. బరిస్సానుండి బియ్యపు రవాణాకై వేగనులు ఏర్పరుప బడుచున్నవి. ప్రాతదరఖాస్తులు నెమ్మదిగ మంజూరు చేయబడుచున్నవి.

4. దరఖాస్తుదారులు తమపేరును విలాసమును విస్తృతముగ వ్రాయుచు ప్రతి కళనైన మెంటునకు ప్రత్యేకముగ ఒక కాగితముపై యిట్లు వ్రాయవలయును:—

- పంపునాని పేరు, విలాసము
- ఎవరికైతే పంపవలయునో వారి పేరు
- వేగనులసంఖ్య
- సరకుల వివరము
- ఏస్టేషనునుండి పోవలయునో ఆ స్టేషనుపేరు
- ఏ స్టేషనుకు పోవలయునో ఆ స్టేషనుపేరు.
- ఆయాత్రే శ్యాఖాధికారి అనగా ట్రాఫికు సూపరింటెండు పేరు.
- వేగనులకు సప్లయిచేయు ఉత్తరువు డిస్ట్రిక్టు ట్రాఫికు సూపరింటెండుకు పంపబడును. ఈ సంగతి సరకుల రవాణా చేయువారికి కూడ తెలుపబడును.
- వేగనులు సప్లయి చేయబడు ఉత్తరువును దరఖాస్తుదారుడు ఇంకొకని పేర పంపవలయు నని కోరినచో అట్లు స్పష్టముగ వ్రాయవలయును.
- దరఖాస్తుతో ప్రత్యేకముగ ఏ ఉత్తర మవసరములేదు.

7. తంతి వార్తలు గమనింపబడవు. ప్రత్యుత్తరమునకై డబ్బుకట్టినను లేకున్నను అయ్యది జవాబు ఈయబడకుండగనే నశింపు చేయబడును. సివిలు సప్లయ డైరెక్టరు } ఆర్. బి. ఉడ్డే, కార్యలయము } మదరాసు 25-6-18 } డైరెక్టరు ఆఫ్ సివిలు సప్లయసు.

Printed and Published by K. Nageswara Rao at the Andhra Patrika Press, 7, Thambu Chetty Street, George Town, MADRAS.